അദ്ധ്യായം 22. ഭാഷാസാഹിത്യം

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം II

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 2

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

(മലയാളം: സാഹിത്യചരിത്രം)

First published in print media 1953.

The electronic versions have been released under the provisions of Creative Commons Attribution By Share Alike license for free download and usage.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using XeTeX from TeXLive 2020. The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

The production infrastructure of River Valley Technologies has been made use of in the production of these digital editions.

Cover: Shakuntala, (she looks back at her lover, pretending to remove a thorn from her foot), an oil painting by Raja Ravi Varma. The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: www.sayahna.org

ഉള്ളടക്കം

22 ഭാഷാസാഹിത്യം 1

1 കൃഷ്ണഗാഥ 2

2 പേരും കാലവും 3

3 ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരി 4

4 ഭാരതഗാഥ 5

5 ഭാഗവതം പാട്ട് 6

6 ദാരുകവധം പാട്ട് 7

7 ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ട് 8

8 സേതുബന്ധനം പാട്ട് 9

9 പലവക സ്തോത്രങ്ങൾ 10

22

ഭാഷാസാഹിത്യം

ക്രി. പി. പതിനഞ്ചാം ശതകം

1 കൃഷ്ണഗാഥ

ഉപക്രമം

മലയാളഭാഷയിലെ മഹനീയങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളിൽ അഗ്രിമസ്ഥാനത്തെ അർഹിക്കുന്നത് ഏതാണെന്നുള്ള ചോദ്യത്തിനു സഹൃദയന്മാർ ഏകകണ്ഠമായി നല്കുന്ന ഉത്തരം 'കൃഷ്ണഗാഥ'യെന്നായിരിക്കും. അതിന്റെ സമാനകക്ഷ്യയെ അധിരോഹണം ചെയ്യുവാൻ അന്യകാവ്യങ്ങൾക്കൊന്നിനും അധികാരിഭാവമില്ല. നമ്മുടെ സാഹിത്യ നഭോവീഥിയിൽ നമുക്ക് ഭാസുരങ്ങളായ പല ജ്യോതിർഗ്ഗോളങ്ങളേയും സമീക്ഷിക്കാവുന്നതാണ്; എന്നാൽ പരിപൂർണ്ണമായ ശരച്ചന്ദ്രബിംബം 'ഏകമേവാദ്വിതീയ'മായി മാത്രമേ അവിടെ പ്രകാശിക്കുന്നുള്ളു. അതു കൃഷ്ണഗാഥയല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല എന്ന് ഏതു സഹൃദയനും സധൈര്യം സമർത്ഥിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്.

കൃഷ്ണഗാഥയുടെ നാമാന്തരങ്ങൾ

കൃഷ്ണഗാഥയ്ക്കു കൃഷ്ണപ്പാട്ടെന്നും ചെറുശ്ശേരിയെന്നും നാമാന്തരങ്ങൾ കാണുന്നു. 'ഗൈഗാനേ' എന്നു സംസ്കൃതത്തിൽ ഒരു ധാതുവുണ്ട്. അതിൽനിന്നു നിഷ്പന്നമായ ഒരു പദമാണ് 'ഗാഥാ'. പ്രാകൃതഭാഷയിലെ കാവ്യങ്ങൾക്കു ഗാഥകൾ എന്നു പേരുണ്ട്. ചെന്തമിഴിൽ അത് 'കാതൈ' എന്ന രൂപം കൈക്കൊണ്ടു 'പാട്ട്' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയുക്തമായിത്തീർന്നു. ചിലപ്പതികാരത്തിലും മണിമേഖലയിലും ദ്രാവിഡമഹാകാവ്യത്തിന്റെ സർഗ്ഗവിഭാഗം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ആ പദം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് നാം കണ്ടുവല്ലോ.

> "ബോധമില്ലാതെ ഞാനേതുമേ വല്ലാതെ
> ഗാഥയായ്ച്ചൊല്ലുന്നു ഭാഷയായി"
> "ഗാഥയെക്കൊണ്ടിവൻ പാതകം പൂണ്ടോരെ-
> പൂതന്മാരാക്കിനാൻ നീതിയാലേ"

എന്നും മറ്റും കൃഷ്ണഗാഥയിൽ അവിടവിടെയായിക്കാണുന്ന ഗാഥാശബ്ദത്തിനു ദ്രാവിഡഭാഷാഗാനം (പാട്ട്) എന്നേ അർത്ഥമുള്ളൂ. തന്നിമിത്തം കൃഷ്ണഗാഥയും കൃഷ്ണപ്പാട്ടും പര്യായപദങ്ങൾതന്നെയാണ്. എന്നാൽ കൃഷ്ണപ്പാട്ടിൽ കവി സ്വീകരിച്ച വൃത്തത്തിൽ വിരചിതങ്ങളായ പാട്ടുകൾക്കു മാത്രമേ 'ഗാഥ' എന്ന സംജ്ഞ അനന്തരകാലികന്മാർ നല്കിക്കാണുന്നുള്ളൂ എന്നും നാം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

കവിയുടെ ദേശം

> "പാലാഴിമാതുതാൻ പാലിച്ചുപോരുന്ന
> കോലാധിനാഥനുദയവർമ്മൻ,
> ആജ്ഞയെച്ചെയ്യയാലജ്ഞനായുള്ള ഞാൻ
> പ്രാജ്ഞനെന്നിങ്ങനെ ഭാവിച്ചിപ്പോൾ"

എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലും,

> "ആജ്ഞയാ കോലഭൂപസ്യ പ്രാജ്ഞസ്യോദയവർമ്മണഃ
> കൃതായാം കൃഷ്ണഗാഥായാം കൃഷ്ണസ്വർഗ്ഗതിരിരിതാ"

എന്ന് അവസാനത്തിലും അതേമാതിരിയിൽ പല കഥകളുടേയും അവസാനത്തിൽ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കും കാണുന്ന വ്യക്തങ്ങളായ പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നു കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ കോലത്തുനാട്ട് ഉദയവർമ്മരാജാവിന്റെ സദസ്യനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിദേശമനുസരിച്ചാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം രചിച്ചതെന്നും വെളിവാകുന്നു. കവിയും കോലത്തുനാട്ടുകാരനായിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്; ഈ മതത്തെപ്പറ്റി ആർക്കും വിപ്രതിപത്തിയുമില്ല.

2 പേരും കാലവും

ചില പഴയ അഭിപ്രായങ്ങൾ

ചെറുശ്ശേരി എന്നുകൂടി കൃഷ്ണഗാഥയ്ക്കു പേരുണ്ടെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. വടക്കർ പ്രായേണ കൃഷ്ണഗാഥയെന്നും കൃഷ്ണപ്പാട്ടെന്നും പറയുന്ന ഈ കാവ്യത്തെ തെക്കർ 'ചെറുശ്ശേരി' എന്ന പേരിലാണ് വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നതെന്നും അതു കവിയുടെ ഇല്ലപ്പേരാണെന്നും അദ്ദേഹം കൊല്ലം 650-നും 750-നും ഇടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജനായ ഒരു നമ്പൂരി വടക്കു ചെറുകുന്നത്തു ക്ഷേത്രത്തിൽ ശാന്തിക്കാരനായിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യക്കാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി ഉപന്യസിച്ചു. ആ മതം ശരിയല്ലെന്നും ചെറുകുന്നത്തു ക്ഷേത്രം സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കുറുമ്പ്രനാട്ടുതാലൂക്കിൽ വടകര എന്ന സ്ഥലത്തു ചെറുശ്ശേരി എന്ന പേരിൽ ഒരില്ലമില്ലെന്നും അതിനാൽ ആ കുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു നമ്പൂരി പ്രസ്തുതക്ഷേത്രത്തിൽ ശാന്തിക്കാരനാണെന്നു പറയുന്നത് നിരാസ്പദമാണെന്നും കൃഷ്ണഗാഥയുടെ കർത്താവു പുനംനമ്പൂരിയാണെന്നത്രേ വടക്കേ മലയാളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന ഐതിഹ്യമെന്നും കടത്തനാട്ട് ഉദയവർമ്മ തമ്പുരാൻ വിമർശിച്ചു. കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ പുനംനമ്പൂരിയാണെന്നുള്ളത് ഉത്തരകേരളത്തിലെ ഒരു പഴയ ഐതിഹ്യമാണെന്ന് ഇരുവനാട്ടു കെ. സി. നാരായണൻനമ്പിയാരുടെ മുഖത്തുനിന്ന് എനിക്കും കേൾക്കുവാൻ ഇടവന്നിട്ടുണ്ട്. കടത്തനാട്ടു തമ്പുരാന്റെ ആ പ്രസ്താവനയ്ക്കുശേഷം ഗവേഷകന്മാർ ചെറുശ്ശേരിയോ പുനമോ കൃഷ്ണഗാഥയുടെ കർത്താവ് എന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി പല വാദപ്രതിവാദങ്ങളും നടത്തീട്ടുണ്ട്. അവയുടെ ചരിത്രം ഇവിടെ വിസ്തരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. എന്നാൽ മംഗളമാലയിൽ അപ്പൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് "ഉത്തരകേരളത്തിൽ ചെറുശ്ശേരിയെന്നും പുനമെന്നും രണ്ടു തറവാടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ ഒന്നു മറ്റൊന്നിലേക്ക് ഒതുങ്ങിയെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്" എന്നു വളരെക്കാലം മുൻപു രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള വസ്തുത പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരണീയമാണ്.

പുതിയ ഗവേഷണഫലങ്ങൾ

ഉദയവർമ്മ കോലത്തിരിയേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായ കൃഷ്ണഗാഥാകാരനേയും പറ്റി സൂക്ഷ്മമായി എന്തെങ്കിലും വിവരങ്ങൾ അറിയണമെങ്കിൽ അതിനുള്ള പ്രധാനമാർഗ്ഗം ചിറയ്ക്കൽകോവിലകത്തെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പരിശോധനയാണല്ലോ. 1087-ൽ ഭാരതഗാഥ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചപ്പോൾ ഇപ്പോഴത്തെ ചിറയ്ക്കൽ വലിയതമ്പുരാൻ 250 സംവത്സരങ്ങൾക്കു മുൻപ് ആ കോവിലകത്ത് ഉദയവർമ്മൻ എന്ന പേരോടുകൂടി ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അവിടുത്തെ പ്രധാനസേവകൻ വിദ്വാനായ ഒരു നമ്പൂരി കവിയായിരുന്നുവെന്നും കൃഷ്ണഗാഥ, ഭാരതഗാഥ എന്നീ രണ്ടു കൃതികളുടേയും കർത്താവ് അദ്ദേഹമാണെന്നും പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. കൃഷ്ണഗാഥാകാരൻ ജീവിച്ചിരുന്നതു കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിനു വളരെ മുൻപായിരിക്കണം എന്നു ഭാഷയുടെ പഴക്കംകൊണ്ടു വ്യക്തമാകയാൽ ആ പ്രസ്താവനയെ അന്യഗവേഷകന്മാർ ആരുംതന്നെ അംഗീകരിച്ചില്ല. അതിൽപ്പിന്നീട് ഏഴെട്ടു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുൻപ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ ടി. ബാലകൃഷ്ണൻനായർ ചിറയ്ക്കൽകോവിലകത്തെ ഗ്രന്ഥപ്പുര നിപുണമായി പരിശോധിക്കുകയും പ്രകൃതോപയോഗികളായ പല വിവരങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. അവയെ താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ സംഗ്രഹിക്കാം: ഉത്തരകേരളത്തിൽപ്പെട്ട കോട്ടയം താലൂക്കിൽ 'കാവിൽപുനം' എന്നൊരു നമ്പൂരിയില്ലം ഇന്നും നിലനിന്നു പോരുന്നു. നൂറ്റൻപതു വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപ് ആ ഗൃഹം ചിറയ്ക്കൽ താലൂക്കിൽ പള്ളിക്കുന്ന് (ശങ്കരകവിയുടെ 'വിഹാരാചലം') എന്ന ദേശത്തിൽ പെട്ടതായിരുന്നു. പ്രസ്തുത ഗൃഹമുൾപ്പെട്ട ഗ്രാമത്തിനു കാനത്തൂർ ഗ്രാമമെന്നാണു പേർ. അക്കാലത്തു കോലത്തുനാട്ടിന്റെ തലസ്ഥാനം വള (വളർ) പട്ടണം കോട്ടയായിരുന്നു. അതിനുപുറമെ കോലത്തിരിക്കു വേറേയും പതിനൊന്നു കോട്ടകൾകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതായും അവ പന്ത്രണ്ടും പന്ത്രണ്ടു ചേരിക്കല്ലുകളുടെ (ചേരിക്കല്ലുകളുടെ) തലസ്ഥാനങ്ങളായിരുന്നതായും കാണുന്നു. ആ ചേരിക്കല്ലുകളിൽ ഒന്നാണ് ചെറുശ്ശേരി; ചെറുശ്ശേരിയിലെ ഏകഗ്രാമമാണ് കാനത്തൂർ. കൊല്ലം 547-ൽ മേല്പടി ഗ്രാമത്തിൽ ചെറുശ്ശേരിയെന്നും പൊനമെന്നും രണ്ടില്ലമുണ്ടായിരുന്നതായി രേഖയുണ്ട്. അന്നു നിലവിലിരുന്ന പതിനൊന്നില്ലങ്ങളിൽ ചെറുശ്ശേരിയുൾപ്പെടെ രണ്ടില്ലങ്ങൾ 790-നു മുൻപ് അന്യംനിന്നുപോയി എന്നുള്ളതിനും രേഖ കാണുന്നു. ചെറുശ്ശേരി ഇല്ലത്തിനു ചെറുശ്ശേരിച്ചേരിക്കലിന്റെ പേർ സിദ്ധിച്ചത് അതു കാനത്തൂർ ഗ്രാമത്തിലെ ഒരു പ്രധാനഗൃഹമാകയാലായിരിക്കാം. കോലസ്വരൂപത്തിലെ കുലദേവതയായ തിരുവർകാട്ടുകാവിൽ ഭഗവതിയുടെ തേവാരിസ്ഥാനവും മറ്റും പൊനത്തില്ലത്തേക്കായിരുന്നതിനാൽ ആ ഇല്ലത്തിനും പ്രാധാന്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഇത്രയും ഗ്രന്ഥവരിയെ ആസ്പദീകരിച്ചുള്ള വിവരങ്ങളാകയാൽ അപ്രതിഷേധ്യങ്ങളാണ്. ഇവയോട് അനുബന്ധിച്ചു ചെറുശ്ശേരിഇല്ലത്ത് ഒരിക്കൽ ഒരു ഉണ്ണിനമ്പൂരിമാത്രം അവശേഷിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെ പൊനത്തില്ലത്തേക്കു ദത്തെടുക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് ഒരൈതിഹ്യശകലവും ഉണ്ട്.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41

4 ഭാരതഗാഥ

ഗ്രന്ഥകാരന്റെ കാലം

ഭാരതഗാഥയ്ക്കു് ഭാരതംപാട്ടെന്നും ചെറുശ്ശേരിഭാരതം പാട്ടെന്നും കൂടി പേരുകളുണ്ട്. ചിറയ്ക്കൽ കോവിലകത്തേ ഒരു ആദർശഗ്രന്ഥത്തിൽ അതു് 704 തുലാം 5-ആംനു തല്ലേല്പു് മാധവവാരിയർ എഴുതിയ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പകർപ്പാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ കുറിപ്പും "ആജ്ഞയാ കോലഭൂപസ്യ" ഇത്യാദി ഗ്രന്ഥാന്തശ്ലോകവും വേറെ കൈപ്പടയിലാണ് കാണുന്നതു്. മറ്റൊരു മാതൃകയിൽ "പൊനത്തിൽ വലിയ നമ്പിടി ഉണ്ടാക്കിയ ഭാരതംപാട്ടു്" എന്നും മൂന്നാമതൊന്നിൽ "പൊനത്തിൽ ശങ്കരസൂരിണാ വിരചിതാ ശ്രീഭാരതഗാഥാ" എന്നും രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും ആ രേഖകളും പുറത്തെഴുത്തുകൾമാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ട് അവയെമാത്രം ആസ്പദമാക്കി യാതൊന്നും നിർണ്ണയിക്കുവാൻ നിവൃത്തി കാണുന്നില്ല. പക്ഷേ ഒരു കാര്യം നിശ്ചയമാണ്. ഭാരതഗാഥാകാരനും കൃഷ്ണഗാഥാകാരനും ഒരേ കാലത്തു് ഉദയവർമ്മ രാജാവിന്റെ പോഷണത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ഭാരതഗാഥയിലെ ഭാഷ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നുണ്ട്. കൃഷ്ണഗാഥയിൽ കാണുന്ന പല പഴയ പദങ്ങളും ശൈലികളും വ്യാകരണപ്രയോഗങ്ങളും ('പാതകമാർജ്ജിച്ചു കൊള്ളൊല്ലാതെ' 'എന്നുടെ ജീവനും നിന്നുടെ കയ്യിലു്' മുതലായവ) ഭാരതഗാഥയിലുമുണ്ട്. ഉദയവർമ്മാവിന്റെ പേർ ഗ്രന്ഥാന്തശ്ലോകത്തിലേ കാണുന്നുള്ളു എങ്കിലും പ്രാജ്ഞനായ ഒരു കോലത്തിരിയുടെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണ് അതു വിരചിതമായതു് എന്നു തെളിയത്തക്കവണ്ണം,

> "പ്രാജ്ഞനായുള്ളോരു കോലാധിനാഥൻത-
> ന്നാജ്ഞയെക്കൊണ്ടല്ലോയിന്നീവണ്ണം
> സംഭവമാദിയായ് സംഹാരത്തോളവും
> സംക്ഷേപമായിട്ടു ചൊല്ലുന്നെന്നാൽ
> പാതകം പോക്കുന്ന ഭാരതഗാഥതാൻ
> ചേതയിലൻപോടറിഞ്ഞവണ്ണം
> തീർത്തുനിന്നീടുവാനോർത്തുനിന്നീടുമെ-
> ന്നാർത്തി തീർത്തീടേണം തമ്പുരാനേ."

എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ പ്രസ്താവനയുണ്ടല്ലോ. ഒടുവിലത്തേ ശ്ലോകം പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നു വന്നാൽപ്പോലും 7-ആം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയായിട്ടാണ് പ്രസ്തുത ഗാഥയെ പരിഗണിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതു്.

രണ്ടു കൃതികളുടേയും പ്രണേതാവു് ഒരു കവിയല്ല

ഏകദേശം ഇതുപോലെതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തി പറയാവുന്ന ഒരു വസ്തുതയാണ് രണ്ടു ഗാഥകളുടേയും നിർമ്മാതാവു് ഒരാളല്ലെന്നുള്ളതും. ദിവാകരബിംബത്തിനും ദിവാദീപത്തിനും തമ്മിലുള്ള പ്രകാശാന്തരം ഈ രണ്ടു കൃതികൾക്കു തമ്മിലുണ്ട്. ഈ അഭിപ്രായത്തിന് ഉപോൽബലകമായി ചില വിഷയങ്ങൾ ഉപപാദിക്കാം.

ഭാരതഗാഥാകാരന്റെ അപാണ്ഡിത്യം

ഭാരതഗാഥാകാരന്റെ സംസ്കൃതജ്ഞാനം ഏറ്റവും പരിമിതമാകുന്നു. പുംസൻ (പുമാൻ), തൃഷ്ണൻ (സതൃഷ്ണൻ), അപ്സരി (അപ്സരസ്ത്രീ), കൊങ്കയുഗളങ്ങൾ (യുഗം) സംസാരിയായൊരു നാരി (സംസാരിണി) മർഷം (അമർഷം) ആപാദമസ്തകത്തോളം (ആപാദമസ്തകം) മുതലായി അസമാധേയങ്ങളായ പല സ്ഖലിതങ്ങളും ദെയ്യ (ദയിത), അർവതു (അറുപതു), സൗവ (സൗബല), സ്നാനിക്കുക (സ്നാനം ചെയ്യുക) മുതലായി വിലക്ഷണങ്ങളായ അനേകം പദസങ്കോചങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉണ്ട്. ഭടർ എന്നതിനു പകരം ലോകരെന്നും, ഫലിക്കുന്നതു് എന്നതിനു പകരം ദൃഷ്ടമെന്നും, ദുർവ്വാസസ്സിനു പകരം 'മത്തനായുള്ളോരു മാമുനി', എന്നും കോവിലകത്തിനു പകരം നിയമേന 'കോട്ട' എന്നും വ്യവഹരിച്ചു ഗ്രന്ഥകാരൻ സംതൃപ്തനാകുന്നു. ഉപ്പുവെള്ളത്തിനു പര്യായമായി 'പാനീയ' പദം പ്രയോഗിക്കുന്നു. 'പാരിടപാലനം' തുടങ്ങിയ ഉദ്വേഗജനകങ്ങളായ സമസ്തപദങ്ങളും കാൺമാനുണ്ട്. ഭാഷാ പദങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു് സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ പ്രയോഗവും ഭാരതഗാഥയിൽ താരതമ്യേന വളരെ അധികമാണ്. കൃഷ്ണഗാഥാകാരന്റെ ഭാഷാശബ്ദകോശം അദ്ദേഹം കണികണ്ടിട്ടില്ലെന്നു പോലും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

രചനാവൈകല്യം

പാടി ഒപ്പിച്ചു മുന്നോട്ടു നീങ്ങുവാൻ പഴുതു കാണാത്തവിധത്തിൽ പല വരികളും കണ്ടകങ്ങൾപോലെ ഭാരതഗാഥയിൽ കവി വാരിവിതറിയിരിക്കുന്നു. 'രക്തബീജനെന്ന രാക്ഷസൻതൻ', 'ഉത്തരായനം വന്നെത്തുവാനായ്', 'ധൃഷ്ടകേതുവും യുധാമന്യുവും', 'അർദ്ധരഥസൂതജൻതനിക്ക്', 'സൂച്യാകാരമായിട്ടെദ്രുയ്യമെത്രയും' തുടങ്ങിയ വരികൾ നോക്കുക. 'വാരിജനേത്രന്റെ സോദരനാം' 'ഭൂപതിതന്നുടെയഗ്രജൻതന്ന്' 'സങ്ക്രമിച്ചങ്ങവൻ തങ്കലുള്ള' എന്നിങ്ങനെയും മറ്റും ഈരടികൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതു് ഒരഭംഗിയായിട്ടു ഗ്രന്ഥകാരനു തോന്നീട്ടില്ല. ഈ അഭംഗിക്കു മഷിയിട്ടു നോക്കിയാൽ ഒന്നോ രണ്ടോ ഉദാഹരണങ്ങൾ കൃഷ്ണഗാഥയിലും കണ്ടേക്കുമായിരിക്കാം; പക്ഷേ ആ കാവ്യത്തിൽ പ്രസ്തുതരചനാഗന്ധുതുലോം നിസ്സാരമാണ്. "യോഗിയായുള്ളോരു ശ്രീശ്രുകൻതനോടു്" "ശക്തരായുള്ള ത്രിഗർത്തന്മാർ വന്നിട്ടു്" എന്നീ വരികളിൽ യഥാക്രമം, ശ്രീ, ത്രി, ഈ അക്ഷരങ്ങളെ സംയുക്തങ്ങളാക്കാതെ ഉച്ചരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ ദോഷത്തിനു വേറേയും അനവധി ഉദാഹരണങ്ങൾ എടുത്തു കാണിക്കാവുന്നതാണ്. ഒരിക്കൽ കുറിച്ച വരികൾ ഉടനടി ആവർത്തിക്കുന്നതിനും കവിക്കു കൂസലില്ല. 'കല്യാണകാരുണ്യകല്ലോലമേ' എന്നും 'കല്യാണകാരുണ്യകൈവല്യമേ' എന്നും ഉള്ള വരികളും 'ഭൂമിക്കു നല്ലോരു ഭൂഷണമായുള്ള' എന്നും 'ഭൂമിക്കു നല്ലോരു ഭൂഷണമായിട്ടു്' എന്നും ഉള്ള വരികളും നോക്കുക. 'രുഷ്ടരായ് നിന്നങ്ങു ബാലിസുഗ്രീവന്മാർ വട്ടത്തിൽനിന്നു പൊരുന്നപോലെ' എന്ന ഈരടിയും ഒന്നിലധികം തവണ പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നു.

ഔചിത്യഹീനത

കവിക്കു പലപ്പോഴും പദപ്രയോഗത്തിലും അലങ്കാരപ്രയോഗത്തിലും അനൗചിത്യദോഷം പറ്റിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. "പാൽക്കടൽവർണ്ണൻ" എന്ന പദം പല അവസരങ്ങളിലും അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണനു വിശേഷമായി ഘടിപ്പിക്കുന്നു. പാൽക്കടലിന്റെ നിറം കറുപ്പല്ലെന്നു് അദ്ദേഹം ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുപോലെ തോന്നിപ്പോകും. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽത്തന്നെ ലക്ഷ്മീഭഗവതിയുടെ പുഞ്ചിരിയെ പാലാഴിവെള്ളത്തോടും മഹാവിഷ്ണുവിനെ നീലാഭമായ ശൈലത്തോടും ഉപമിക്കുന്ന കൃഷ്ണഗാഥാകാരനു് അത്തരത്തിൽ ഒരു പ്രമാദം ഒരിക്കലും പറ്റിട്ടില്ല, പറ്റുവാൻ ഇടയുമില്ല. സുഭദ്രയുടെ സൗന്ദര്യം വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ 'അംഗങ്ങൾതന്നുടെ ഭംഗികൾ കാണുമ്പോൾ ഗംഗയെന്നിങ്ങിനെ ചൊല്ലാമല്ലോ' എന്നും 'ഏണാക്ഷി തന്നുടെ നന്മിഴി കാണുമ്പോൾ ഏണംതൻ നേത്രങ്ങളെന്നു ചൊല്ലാം' എന്നും പറഞ്ഞു താവതാ കൃതകൃത്യമ്മന്യനാകുന്ന ഒരാളെ കവിയെന്നു് എങ്ങിനെ പറയാം? "എണ്ണം കലർന്നുള്ള ബാണങ്ങളേല്ലേയാലെണ്ണമില്ലാതോളം ദീനനായാൻ" എന്നു വർണ്ണിക്കുന്നതും ഒരലങ്കാരമാണെന്നായിരിക്കാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സങ്കല്പം. "ഹുങ്കാരം ചെയ്‌വതു കേട്ടോരു നേരത്തു കങ്കനായ്പ്പണ്ടു ചമഞ്ഞവൻതാൻ" എന്ന വരികളിൽ യുധിഷ്ഠിരനെന്നു പറയുന്നതിനു പകരം ഒരു 'ങ്ക'യ്ക്കു വേണ്ടി മാത്രം ഇതരപ്രയോജനംകൂടാതെ കങ്കനെ വലിച്ചിഴച്ചു കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു. ആനയും സിംഹവും, സിംഹവും മാനും, രാമായണത്തിലെ കഥകളും നീക്കിവെച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന് ഉപമാനദ്രവ്യങ്ങൾ അത്യന്തം വിരളങ്ങളാകുന്നു. ഇങ്ങനെ പലതും ഈ വിഷയത്തിൽ ഇനിയും പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്.

കൃഷ്ണഗാഥയോടുള്ള കടപ്പാടു്

കൃഷ്ണഗാഥ പലകുറി പാരായണം ചെയ്തു് അതിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ച സംസ്കാരമല്ലാതെ ഭാരതഗാഥാകാരനു് അതിനപ്പുറം അധികമൊന്നും കൈമുതലുള്ളതായി തോന്നുന്നില്ല. "ഇന്ദിരാവല്ലഭൻതന്നുടെ ചാരത്തങ്ങിന്ദ്രാദിദേവകൾ ചെന്നനിന്നാർ" എന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ഒരിരടി അദ്ദേഹം രചിച്ചു ചേർത്തിരിക്കുന്നതു് 'ഇന്ദിരാ' എന്ന പദംകൊണ്ടു താനും തന്റെ കാവ്യം ആരംഭിച്ചു എന്നു വരുത്താനല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനും ഉതകുന്നില്ല. രാജസൂയം, സുഭദ്രാഹരണം, ഖാണ്ഡവദാഹം, ശ്രീകൃഷ്ണസ്വർഗ്ഗാരോഹണം ഇങ്ങിനെ ചില കഥകൾ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവ തമ്മിൽ തട്ടിച്ചു നോക്കിയാൽ കൃഷ്ണഗാഥയോടു ഭാരതഗാഥയ്ക്കുള്ള അതിരുകടന്ന ആധമർണ്ണ്യവും അതിനെ അപേക്ഷിച്ചുള്ള ആത്യന്തികമായ അവരതയും പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നതാണ്. കൃഷ്ണഗാഥയിലുള്ള പല വരികളും അതുപോലെ തന്നെ ഭാരതഗാഥയിൽ കവി പകർത്തീട്ടുണ്ട്; അലങ്കാരങ്ങൾ അപഹരിച്ചിട്ടുണ്ട്; ആ അപഹാരങ്ങളിൽ അപ്രഗത്ഭത പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ട്.

> "കാർത്തികമാതുതൻ ഗാത്രവികാരമാം
> ദീപ്തികൾ മെയ്യിൽപ്പരക്കയാലേ
> കാളിന്ദീവെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിനിന്നീടുന്ന
> കൈലാസശൈലംതാനെന്നപോലെ"

എന്ന ശിവവർണ്ണനത്തിൽ ഒരു ഭാഗമുണ്ട്. ശരിയായ പാഠം നേത്രവികാരമെന്നായിരിക്കാം. പക്ഷേ അതിനു കടാക്ഷമെന്നു് അർത്ഥം കല്പിക്കുകയും വേണം; കാർത്തിക എന്നു പാർവ്വതിക്കു പേരുണ്ടോ എന്നുള്ളതും മൃഗ്യമാണ്. ഏതായാലും ഇവിടെ നാം കേൾക്കുന്നതു കൃഷ്ണഗാഥയിലേ "ഇന്ദിരതന്നുടെ പുഞ്ചിരിയായോരു... നീലാഭമായോരു ശൈലംപോലേ" എന്ന വരികളുടെ അനുനാദമാകുന്നു.

> "ആനകദുന്ദുഭി മാനിക്കുംകൊങ്കകൾ-
> ക്കാനനം മെല്ലെക്കറുത്തിതപ്പോൾ,
> നന്ദനനുണ്ടായാലെങ്ങളെ സ്നേഹമി-
> ല്ലെന്നതു ചിന്തിച്ചിട്ടെന്നപോലെ"

എന്ന കൃഷ്ണഗാഥയിലെ സാരസ്യം തുളുമ്പുന്ന വരികൾ ഭാരതഗാഥയിൽ

> സൂര്യനുദിക്കുമ്പോൾ വേറിട്ടുതെന്നിട്ടു
> പാരം വഴക്കുപ്പുണ്ടെന്നപോലെ
> ബാലിക തന്നുടെ കൊങ്കകൾ തന്മുഖം
> ചാലെ കറുത്തുചമഞ്ഞുതപ്പോൾ"

എന്നു വികൃതമായ രീതിയിൽ രൂപാന്തരപ്പെടുന്നു.

> ദർപ്പംകലർന്നുള്ള സർപ്പങ്ങളെല്ലാമേ
> മസ്തകം ചാലെപ്പുരത്തി നിന്നു,
> വേവുറ്റമേവുമക്കാനനം കൈകൊണ്ടു
> പാവകൻതന്നെ വിലക്കുംപോലേ"

എന്നു കൃഷ്ണഗാഥാകാരനും,

> "സന്താപംപൂണ്ടുള്ള പാവകദേവന്നു
> ചന്തത്തിൽ ഛത്രം പിടിച്ചപോലെ
> ദീനതപൂണ്ടുള്ള നാഗങ്ങളെല്ലാമേ
> ആനനം ചാലപ്പരത്തിനിന്നു."

എന്നു ഭാരതഗാഥാകാരനും ഖാണ്ഡവവനത്തിലെ സർപ്പങ്ങളുടെ അവസ്ഥ വർണ്ണിക്കുന്നു. രണ്ടു വർണ്ണനകൾക്കും തമ്മിലുള്ള അന്തരം സഹൃദയന്മാർക്കു് കരതലാമലകംപോലെ ദൃശ്യമാകുന്നതാണ്. തന്റെ അന്തകനായ അഗ്നിയെ വിലങ്ങനെ പടമെടുത്താട്ടുന്ന സർപ്പകദംബമാം കൈകൊണ്ടു ഖാണ്ഡവവനം വിലക്കുകയോ സർപ്പങ്ങൾ ആ ശത്രുവിനു കുടകൾ പിടിക്കുകയോ ഏതാണു സംഭവ്യമായിട്ടുള്ളതു്? സ്വയം സന്തപ്തനായ അഗ്നിക്കു ഛത്രംകൊണ്ടു വല്ല പ്രയോജനവുമുണ്ടോ? ഇത്തരത്തിൽ വേറേയും പല ഉദാഹരണങ്ങൾ വായനക്കാർക്കുതന്നെ കണ്ടുപിടിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

ചില നല്ല ഭാഗങ്ങൾ

ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു ഭാരതഗാഥ ആദ്യന്തം ദോഷോത്തരമാണെന്നു് എനിക്കു അഭിപ്രായമുള്ളതായി അനുവാചകന്മാർ തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതു്. അപൂർവം ചില ഭാഗങ്ങൾ ചമൽകാരജനകങ്ങളായും ഇല്ലെന്നില്ല. രണ്ടുമൂന്നു് ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു് ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കാം. പത്തൊൻപതാം അദ്ധ്യായത്തിൽ കവി പാഞ്ചാലിയുടെ സൗന്ദര്യം ഒരു വിധത്തിലെല്ലാം വർണ്ണിച്ചു് ഒപ്പിച്ചു മാറുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

> "വാരുറ്റു പൂമലർ പൂണ്ടുനിന്നീടുമ-
> ക്കാർകുഴൽ തന്നുടെ കാന്തികണ്ടാൽ,
> താരങ്ങൾതന്നുടെയങ്കരം പൂണ്ടുള്ള
> കാർമേഘജാലങ്ങളെന്നു തോന്നും.
> കാർകുഴൽതന്നിലലങ്കരിച്ചീടിന
> താർമധുവുണ്ടു മദിച്ചമേന്മേൽ
> സന്തതം മേവുന്ന വണ്ടിണ്ടയെന്നത്രേ
> കുന്തളകാന്തിയെ ചൊല്ലിക്കൂട്ടു.
> ആനനംതന്നോടു നേരായിപ്പോരുവാൻ
> ഞാനിന്നുപോരായെന്നുള്ളിൽ നണ്ണി
> ശങ്കിച്ചു പാതി മറഞ്ഞുനിന്നീടിന
> തിങ്കൾതാനത്രേയുത്തുന്നിടലം." ഇത്യാദി.

പക്ഷേ ഈ ആശയങ്ങളെല്ലാം കൃഷ്ണഗാഥയിൽനിന്നു് ഏറക്കുറെ പകർത്തീട്ടുള്ളതാണ്.

> ചായലായുള്ളോരു നായികതാൻ പെറ്റ
> ചാപലംപൂണ്ടുള്ള ബാലകന്മാർ
> നെറ്റിയായുള്ളോരു മുറ്റത്തിലാമ്മാറു
> മുറ്റത്തമിണ്ണുള്ള ലീലയല്ലോ
> ചിന്തിന കാന്തി കലർന്നു നിന്നീടുമ-
> ക്കുന്തളമായിട്ടു കണ്ടതിപ്പോൾ"

എന്നു വർണ്ണിക്കുന്ന കൃഷ്ണഗാഥാകാരന്റെ കുന്തളമെവിടെ? ഈ കുന്തളമെവിടെ?

കീചകന്റെ കാമഭ്രാന്തു കവി സമഞ്ജസമായി വർണ്ണിച്ചു ഫലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്;

> "ചാലേ മുതിർന്നങ്ങു നോക്കുന്ന നേരത്തു
> കാലം പകലല്ലൊരു പാതിയായി
> കണ്ടൊരു നേരത്തു മന്നവനെത്രയു-
> മിണ്ടലും പൂണ്ടു തളർന്നു ചൊന്നാൻ.
> മുപ്പതു നാഴിക നല്പകലായതി-
> ലിപ്പോളിരട്ടിയായ് വന്നിതോതാൻ?
> ഖിന്നതപൂണ്ടുള്ള ക്രൗഞ്ചങ്ങൾക്കെല്ലാമേ
> നന്നായി വന്നിതിക്കാലമോർത്താൽ;
> അംഗജൻതന്നുടെ പാങ്ങായിനിന്നതീ
> നിങ്ങൾക്കു നന്നല്ലോയെന്നും ചൊല്ലി,
> മൊട്ടുകൾ പൂണ്ടുള്ള മാലതീജാലത്തെ-
> പ്പെട്ടെന്നു ചെന്നു പൊരിച്ചെറിഞ്ഞാൻ.
> സന്ധ്യയെ വന്ദിപ്പാൻ വന്നതില്ലെന്നിട്ടു-
> ങ്ങന്തണരോടു വഴക്കു പൂണ്ടാൻ.
> വായസംതന്നുടെ നാദത്തെക്കേട്ടപ്പോൾ
> പായിച്ചുകൂട്ടിനാൻ പാറയുമായ്.
> കുമ്പിനിന്നീടായ്‌വിൻ നിങ്ങളെന്നിങ്ങനെ-
> യാമ്പൽതൻ ചാരത്തു ചെന്നു ചൊന്നാൻ.
> ചാല വിരിഞ്ഞുള്ള പങ്കജജാലത്തെ
> മൂലമേക്കൂടപ്പൊരിച്ചെറിഞ്ഞാൻ."

'പൊരിച്ചെറിഞ്ഞാൻ' എന്നതിനു് ഒരു പര്യായം കിട്ടാതെ വിഷമിക്കുന്ന കവിയുടെ ശബ്ദദാരിദ്ര്യം അനുകമ്പനീയമാണെന്നുകൂടി പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പുരോഗമനം ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കീചകവധവും ഭംഗിയായി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു:

> "ആരുമേ കാണാതെ ദീപവും കൂടാതെ
> മാരനും കാലനും ചങ്ങാതമായ്
> വാരുറ്റുമേവുന്ന നാടകശാലയിൽ-
> പ്പാരാതെ പൂകിനാൻ കീചകനും.
> കോമളയായോരു സൈരന്ധ്രിയെന്നിട്ടു
> ഭീമനെച്ചെന്നങ്ങണഞ്ഞു നേരേ
> എന്നുടെ ജീവനും നിന്നുടെ കയ്യിലു-
> വെന്നങ്ങു ചൊല്ലിപ്പുണർന്നു നേരേ.
> കൊങ്കകൾ കാണാഞ്ഞിട്ടേതിതെന്നിങ്ങനെ
> ശങ്കിച്ചുനിന്നുതാനോങ്ങും നേരം
> ചീർത്തു നിന്നീടുന്ന ദോസ്ഥലം കൊണ്ടങ്ങു
> ചേർത്തു ഞെരിച്ചൊരു പിണ്ഡമാക്കി
> വാദ്യവും താളവും കൂടാതെ നല്ലോരു
> കുത്തു കഴിച്ചതപ്പാചകൻതാൻ."

അങ്ങുമിങ്ങും ചില അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങളും ആസ്വാദ്യങ്ങളായിക്കാണുന്നുണ്ട്:

> "താനേയെഴുന്നൊരു സൂകരവീരന്നു
> ചേണുറ്റ തീർത്ത വിലംകണക്കേ
> മാരുതപുത്രന്റെ പക്ഷത്തിലൻപോടു
> വാരിജലോചനൻ താനുണ്ടല്ലോ," (1)

> "ചെഞ്ചോര കാമിച്ചുവന്നോരു ഞാനിപ്പോൾ
> പഞ്ചശരാർത്തി മുഴക്കയാലേ
> ചേണുറ്റ മിന്നുന്ന നിന്നുടെ വാമലർ-
> ത്തേനുമുണ്ടിട്ടുവാനിച്ഛിക്കുന്നേൻ." (2)

> "വൻപനായുള്ളോരു ഗന്ധർവൻ ബന്ധിച്ചും
> പിൻപുറത്താക്കിന കൈകൾ കണ്ടാൽ,
> ക്ഷീണരായല്ലോ നാമിന്നിവരോടെന്നു
> നാണത്തെപ്പൂണ്ടു നടുങ്ങിയത്രേ
> അംഭോജകാന്തജസൂനുവെ വന്ദിപ്പാൻ
> മുൻപിൽ വന്നീടാഞ്ഞുതെന്നു തോന്നും" (3)

> "അംഗജൻ തന്നുടെ ബാണങ്ങളേല്ലേയാ-
> ലെങ്ങുമേനിന്നു പൊറായ്കയാലേ
> നിൻചരണങ്ങളിലോടിവന്നൻപോടു
> തഞ്ചിനിന്നീടുന്നോരെന്നെയിപ്പോൾ
> കൊല്ലുന്നതാകിലും നീതന്നെതാകട്ടേ;
> വെല്ലുവാൻ വന്നോരു മാരൻ വേണ്ട." (4)

എന്നീ വരികൾ പരിശോധിക്കുക. ഇത്രമാത്രമുള്ള കവിത്വ പ്രകടനത്തിനു കൃഷ്ണഗാഥയുടെ പാരായണത്തിനു മീതെ അധികമൊന്നും ആവശ്യമുണ്ടെന്നും തോന്നുന്നില്ല.

ചില പുതിയ കഥകൾ

മൂലത്തിൽ കാണാത്ത പല കഥകളും കവി ഭാരതഗാഥയിൽ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അവയ്ക്കു അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ആസ്പദമെന്തെന്നു് അറിയുന്നില്ല. ചിലതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉച്ഛൃംഖലമായ മനോധർമ്മത്തിന്റെ വിജൃംഭണഫലമാണെന്നു തോന്നിപ്പോകും. (1) ശകുന്തളോപാഖ്യാനത്തിൽ കവി പിൻതുടർന്നിരിക്കുന്നതു് അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളത്തിലെ ഇതിവൃത്തമാണ്. അംഗുലീയദാനവും ദുർവാസശ്ശാപവും അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ശാർങ്ഗരവാദിമഹർഷിമാരുടെ തുണകൂടാതെയാണ് ആ നായിക ദുഷ്ഷന്തനെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നു കാണുന്നതു്. "അംഗജതാപം മുഴുത്തവൾതാൻ, ക്ഷോണിപൻ തന്നുടെ ചാരത്തുചെന്നിട്ടു്" എന്നുള്ള പ്രസ്താവന വൈരസ്യജനകമായി പരിണമിക്കുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ, (2) ഗംഗാദേവി ശന്തനുവിനെ വിട്ടുപിരിയുമ്പോൾ ശിശുവായ ദേവവ്രതനെക്കൂടി കൊണ്ടുപോകുന്നതായി വ്യാസഭഗവാൻ പറയുന്നു. ആ കുഞ്ഞിനെ ശന്തനു വളർത്തുന്നതായാണ് ഗാഥയിൽ കാണുന്നതു്. ദിവ്യാസ്ത്രപ്രയോഗസാമർത്ഥ്യം ശന്തനു വളർത്തിയ ബാലനു സിദ്ധിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. (3) ശന്തനു ഒരിക്കൽ വനത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ സത്യവതിയുടെ യോജനഗന്ധത്താൽ ആകൃഷ്ടനായതായി മഹാഭാരതത്തിലും അദ്ദേഹത്തെ പുണ്ഡരീകാർബുദം എന്നൊരു വ്യാധി ബാധിച്ചു എന്നും അതിന്റെ ശാന്തിക്കു വൈദ്യന്മാർ കസ്തൂരി ആവശ്യപ്പെട്ടു എന്നും "മുഗ്ധികതന്നുടെ മെയ്യിലെങ്ങും, നിത്യമായ് നിന്നു വിളങ്ങു നിന്നീടുന്ന കസ്തൂരി കൊണ്ടുചെന്നാണ് അവർ ആ രോഗം ഭേദമാക്കിയതെന്നും ആ വഴിയ്ക്കു് ശന്തനുവിനു യോജനഗന്ധിയിൽ പ്രേമമുണ്ടായെന്നും ഗാഥയിലും കാണുന്നു. ഭാരതചക്രവർത്തിക്കു വേറിട്ടൊരിടത്തുനിന്നും കസ്തൂരി ലഭിച്ചില്ല എന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നതു് അസംബന്ധമായിരിക്കുന്നു. (4) കുന്തിയും പുത്രന്മാരും പാണ്ഡുവിന്റെ മരണാനന്തരം ഹസ്തിനപുരത്തിൽ ചെന്നുചേർന്ന അവസരത്തിൽ അവിടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അക്രൂരനെ അയയ്ക്കുന്നതായി ഗാഥാകാരൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു; അങ്ങനെ ഒരു സംഭവം ആ ഘട്ടത്തിൽ മൂലത്തിലില്ല. അതുമാത്രമല്ല, മുതലയെക്കൊന്നു് ആനയെ രക്ഷിച്ച ലക്ഷ്മീകാന്തൻ തന്നേയും രക്ഷിക്കുമെന്നു കരുതുന്നു എന്നു കുന്തി അക്രൂരനോടു പറയുകയും അതു കേട്ടു് അക്രൂരൻ "നൽക്കരിതന്നുടെ ദുഃഖത്തെപ്പോക്കിയ സൽക്കഥ ചൊല്ലുകയെന്നിങ്ങനെ" കുന്തിയോടഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായി ഗാഥയിൽ വർണ്ണിക്കുന്നതു് അത്യന്തം അസ്വാഭാവികമായിരിക്കുന്നു. ഗജേന്ദ്രമോക്ഷോപാഖ്യാനം അതുവരെ കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു പാമരനാണോ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരിൽ അഗ്രേസരനായ ഗാന്ദിനേയൻ? (5) കൗരവന്മാർ വെള്ളത്തിൽ കെട്ടിത്താഴ്ത്തിയ ഭീമസേനൻ പാതാളത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒൻപതു രസകുണ്ഡങ്ങളിൽനിന്നു് അത്യന്തം ബലവർദ്ധകമായ രസം പാനം ചെയ്യുന്നതായി മാത്രമേ ഭാരതത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുള്ളു. ഗാഥാകാരനാകട്ടെ വാസുകി

> "ചാരുവായുള്ളോരു കന്യകാരത്നത്തെ
> വീരനായുള്ളോരു മാരുതിതൻ
> പത്നിക്കായൻപോടു നല്കി നിന്നീടിനാൻ
> രത്നങ്ങളും പിന്നെയവ്വണ്ണമേ.
> വേട്ടുനിന്നീടിന മാരുതനന്ദനൻ
> വാട്ടമകന്നു വിളങ്ങും കാലം
> സുഭ്രുവായുള്ളോരു പന്നഗനാരിയിൽ
> ബഭ്രുബാഹുവെന്ന പുത്രനുണ്ടായ്."

എന്നൊരു വിചിത്രമായ കഥ നിർമ്മിക്കുന്നു. ഈ ബഭ്രുബാഹുവിനെപ്പറ്റി നാംഅന്യത്ര കേട്ടിട്ടേയില്ല. അർജ്ജുനനു തീർത്ഥയാത്രയിൽ പാണ്ഡ്യരാജകുമാരിയായ ചിത്രാംഗദയിൽ ബഭ്രുവാഹനൻ എന്നൊരു പുത്രൻ ജനിച്ചതായി കേട്ടിട്ടുമുണ്ട്. കവിക്കു് ഇവിടെ എന്തോ ഒരു പ്രമാദം പറ്റിയതുപോലെ തോന്നുന്നു. അതിബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ഭീമസേനൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമിയായി എന്നു പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തവുമല്ല. (6) മൂകാസുരൻ,

> "പൂച്ചയായ്ച്ചെന്നുടനാശ്രമംതോറും നൽ-
> ക്കാച്ച പാൽവെണ്ണ കവർന്നമൂലം
> നന്മുനിമാരുടെ ശാപത്തിൻകാരണം
> വന്മദംപൂണ്ടുള്ള പന്നിയായി."

എന്നുള്ള ഗാഥയിലെ പ്രസ്താവന മൂലത്തിലുള്ളതല്ല. (7) അർജ്ജുനനും സുയോധനനുംകൂടി ദ്വാരകയിൽ ചെന്നു ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സാഹായ്യത്തിനായി പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ ഗാഥാകാരൻ മൂലത്തിലേ കഥയ്ക്കു വിപരീതമായി ശ്രീകൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു "വൃദ്ധത കൊണ്ടെനിക്കേതുമേ സാധിയാ, യുദ്ധമെന്നുള്ളതു തേറിനാലും" എന്നു പറയിക്കുന്നതു് അനുചിതമാണ്. (8) ബലരാമന്റെ തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കും പുതിയ ഒരു കഥ ഗാഥാകാരൻ കെട്ടിച്ചമച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഒരു പശുവിന്റെ വേഷത്തിൽ ബലരാമന്റെ മുൻപിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുകയും അതിനെ ബലരാമൻ പാണികൊണ്ടു സ്പർശിച്ചപ്പോൾ അതു മരിച്ചതുപോലെ കിടക്കുകയാൽ താൻ ഗോവധം ചെയ്തു എന്നു നിർണ്ണയിച്ചു് ആ പാപത്തിന്റെ ശാന്തിക്കായി തീർത്ഥയാത്ര പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു എന്ന ആഖ്യാനം ഭാരതത്തിലോ ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിലോ ഉള്ളതല്ല. (9) ഉദ്യോഗപർവത്തിൽ കുന്തീദേവി കർണ്ണനെക്കാണുകയും പാണ്ഡവന്മാർക്കു ചില ആനുകൂല്യങ്ങൾ ആ മഹാത്യാഗിയിൽനിന്നു സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ഘട്ടമുണ്ട്. ഗാഥാകാരൻ അവിടെ

> "പാരാതെ പോയൊരു പാണ്ഡവമാതാവു
> സൂര്യതനൂജനെക്കണ്ടനേരം
> നന്മുല രണ്ടും ചുരന്നതുകാരണ-
> മെന്മകൻതാനിവനെന്നറിഞ്ഞാൾ
> നിർമ്മലയാമവൾ തൻമുല നല്കുവാൻ
> ചെമ്മേ മുതിർന്നങ്ങു ചെല്ലുന്നേരം
> കുന്തിതൻ നൻമുലയുണ്ടവർക്കാർക്കുമേ-
> യന്തകഭീതിയില്ലെഴിയിങ്കൽ
> എന്നതു കാരണമംബുജലോചനൻ
> മന്നവന്മാർക്കു ജയിപ്പതിന്നായ്
> പുള്ളായിച്ചെന്നവൾ കൊങ്കയിലുള്ള പാ-
> ലെല്ലാമേ പിന്നെ വറ്റിനിന്നാൻ."

എന്നൊരു സംഭവം തട്ടിവിട്ടിരിക്കുന്നു. മക്കളെക്കാണുമ്പോൾ അമ്മമാരുടെ മുല ചുരക്കുമെന്നു കവികൾ വർണ്ണിക്കാറുണ്ട്. എന്നാൽ വൃദ്ധപ്രായന്മാരായ മക്കളെ അവർ സ്തന്യപാനം ചെയ്യിക്കുമെന്നു പറയുന്നതു് അത്യുക്തിസീമയെ അതിലംഘിക്കുന്നു. കുന്തിയുടെ മുലപ്പാൽ നുകർന്നവർക്കു് മരണമില്ലെങ്കിൽ ഭീമസേനനും അർജ്ജുനനും എങ്ങനെയാണ് മഹാപ്രസ്ഥാനത്തിൽ മരിക്കുന്നതു്? ഇങ്ങനെ ഈ പ്രകരണത്തിൽ ഇനിയും അനേകം അബദ്ധപ്രസ്താവനകൾ എടുത്തുകാണിക്കാവുന്നതാണ്. അവയിൽ ഒരെണ്ണംകൂടി ആവിഷ്കരിക്കാതെ നിർവ്വാഹമില്ല.

ഭാരതഗാഥയും കേരളവും

യുധിഷ്ഠിരന്റെ രാജസൂയത്തിനു മുൻപു ദക്ഷിണദിക്കു ജയിക്കുവാൻ സഹദേവനാണല്ലോ പുറപ്പെട്ടതു്. അദ്ദേഹം കേരളത്തിൽ വന്നപ്പോൾ അവിടെ ത്രിഗർത്തനായിരുന്നുവത്രേ രാജാവു്. സുയോധനന്റെ ഉറ്റ ചങ്ങാതിയായ ത്രിഗർത്തന്റെ ദേശം പഞ്ചാബ് പ്രവിശ്യയിൽപ്പെട്ട 'ജലന്ധർ' ആണ്. അതു പോകട്ടേ, ത്രിഗർത്തനെ അഗ്നി സഹായിക്കുകയാൽ സഹദേവനു കേരളരാജാവിനെ ജയിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നില്ല; ഒടുവിൽ അർജ്ജുനന്റെ നേർക്കു ഖാണ്ഡവദാഹദ്വാരാ കൃതജ്ഞനായ ആ ദേവനെ സഹദേവൻ വന്ദിക്കുകയും അഗ്നിയുടെ മാധ്യസ്ഥ്യം അംഗീകരിച്ചു ത്രിഗർത്തൻ ആ വിജിഗീഷുവിനു വേണ്ട യാഗദ്രവ്യം സംഭാവന ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. അഗ്നി ത്രിഗർത്തനു ബന്ധുവായതെങ്ങനെയെന്നു സഹദേവൻ ചോദിച്ചതിനു് ഉത്തരമായി ത്രിഗർത്തന്റെ പുത്രിയിൽ അഗ്നി ജാരധർമ്മം അനുഷ്ഠിച്ചു എന്നും തന്നിമിത്തം ത്രിഗർത്തനും അഗ്നിയും തമ്മിൽ ശണ്ഠയുണ്ടായി എന്നും അതിൽ അശരണനായിത്തീർന്ന ത്രിഗർത്തൻ അഗ്നിയോടു് അഭയം പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ അവിടുന്നു കേരളത്തിൽ "ആരണനാരിമാരെന്നിയേയാരുമേ ചാരിത്രം ചിന്തിച്ചുനില്ലേണ്ട" എന്നും "കേരളഭൂമിയിൽ ക്ഷത്രിയനാരികൾക്കാരണരാകട്ടേ കാന്തർ" എന്നും അരുളിച്ചെയ്തു എന്നും നിസ്സങ്കോചം ഒരു കള്ളക്കഥ ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നു. മഹാഭാരതത്തിൽ ആ ഘട്ടത്തിൽ ഇങ്ങനെ ഒരൈതിഹ്യത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവനയുണ്ട്. പക്ഷേ അതു മാഹിഷ്മതീനഗരം പരിപാലിച്ചിരുന്ന നീലൻ എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രിയായ സുദർശനയെ അഗ്നിഭഗവാൻ കാമിക്കുകയും പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നതായാകുന്നു.

ഭാരതഗാഥയും ജ്യോതിഷവും

ഭാരതഗാഥ നിർമ്മിച്ച കവി ഒരു നമ്പൂരിയും പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ശ്രീപരമേശ്വരനെ "ചൊല്ലാർന്ന ചെല്ലൂർ വിളങ്ങിനിന്നീടുന്ന കല്യാണകാരുണ്യ കൈവല്യമേ" എന്നു വന്ദിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ആ ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചവളർന്ന ഒരാളുമാണെന്നു് അനുമാനിക്കാം. പെരുഞ്ചെല്ലൂർ കോലത്തുനാട്ടിലേ പ്രഥമഗണനീയമായ ക്ഷേത്രമാകയാൽ അതിന്റെ സ്മരണത്തിൽനിന്നുമാത്രം കവിയുടെ ഇല്ലം പൊനമല്ലെന്നു് അനുമാനിക്കാവുന്നതല്ല. എന്നാൽ കൃഷ്ണഗാഥാകാരനെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാകവി എത്ര ബാല്യത്തിൽപ്പോലും ഭാരതഗാഥപോലെ ക്ഷുദ്രമായ ഒരു കൃതി രചിക്കുകയില്ലെന്നും ഭാരതഗാഥയെഴുതിയ ഒരു കവിക്കു് അതേ ജന്മത്തിൽ ഏതെല്ലാം സിദ്ധികൾ കൈവന്നാലും കൃഷ്ണഗാഥപോലെ ഒരു മഹാകാവ്യമെഴുതുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും സഹൃദയന്മാർക്കു തീർച്ചയായി പറയാം. ഭാരതഗാഥാകാരനു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രതിപത്തിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവുണ്ട്. ദ്രോണർ പാഞ്ചാലദേശത്തേക്കു പോകണമെന്നുദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു വലിയ ദ്വാദശവർഷക്ഷാമമുണ്ടായി എന്നും, ജ്യോതിഷത്തിൽ വിദഗ്ദ്ധനായ ഒരു കാശ്മീരബ്രാഹ്മണൻമാത്രം

> "വാരങ്ങൾതന്നുടെ നാഥന്മാർ മേവുന്ന
> താരവും രാശിയുമംശകവും
> ശീഘ്രവും മന്ദവുമുച്ചവും നീചവും
> വക്രവും പാട്ടും പിറപ്പുമെല്ലാം"

മനസ്സിലാക്കി മുൻകൂട്ടി ധാരാളം വരകരി ശേഖരിച്ചു വേണ്ടവിധത്തിൽ പരോപകാരം ചെയ്തു സുഖമായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹം തങ്ങളെ എങ്ങനെ തോല്പിച്ചു എന്നറിയുവാൻ നവഗ്രഹങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ പോയി അത്താഴമുണ്ടു കാര്യം ഗ്രഹിച്ചു് അവിടെ രാത്രിയിൽ ഉറങ്ങുമ്പോൾ ആ ബ്രാഹ്മണൻ വട്ടത്തിൽ കിടന്ന അവരെ നേരെയെടുത്തു കിടത്തിയെന്നും ഉടനെ മഴപെയ്തു ഭൂമി വീണ്ടും സുഭിക്ഷമായെന്നും അതു കണ്ടു രാശീശന്മാർ കോപിച്ചു്

> "മാനുഷനായ നീയിങ്ങനെയെങ്ങളെ
> നാണംകെടുത്തതുകാരണത്താൽ
> ഉത്തമരായുള്ള ജ്യോതിഷകാരികൾ
> നിർദ്ധനരാകട്ടെയെന്നിങ്ങനേ"

ശപിച്ചു എന്നും ഒരു കഥ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ഇതു വ്യാസഭാരതത്തിലുള്ളതല്ല. ഇതുപോലെ വാരണാവതത്തിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ടു പാണ്ഡവന്മാർ അർദ്ധരാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന അവസരത്തിൽ വിദുരർ ഒരിക്കൽ ധൃതരാഷ്ട്രരെക്കണ്ടു്

> "നന്ദനന്മാർക്കു വിരുദ്ധമായ്ച്ചെഞ്ചെമ്മേ
> നിന്നുടെയഞ്ചാമടത്തുണ്ടല്ലോ
> നില്ക്കുന്ന ഭൗമനും രാഹുവുമാകയാൽ
> മക്കൾക്കു ദൂഷണമുണ്ടു മേലിൽ.
> ഈശനുപോലും പിഴയ്ക്കയില്ലേതുമേ
> രാശീശന്മാരുടെ കല്പിതങ്ങൾ.
> അർക്കൻ തുടങ്ങിന ജ്യോതിർഗ്ഗണങ്ങളാൽ
> മുക്കണ്ണർക്കുണ്ടായ ദീനം ചൊല്ലാം."

എന്ന ഉപക്രമത്തോടുകൂടി ശിവനു ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിരഃച്ഛേദം നിമിത്തം സംഭവിച്ച ഭിക്ഷാടനദുഃഖം വർണ്ണിയ്ക്കുന്നു. ഇതിൽ കൂടുതലായി ഒന്നും ഗ്രന്ഥകാരനെപ്പറ്റി അറിവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. കൃഷ്ണഗാഥ ആവിർഭവിച്ചു സ്വല്പകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉദയവർമ്മകോലത്തിരി തന്റെ സേവകനായ മറ്റൊരു നമ്പൂരിയോടു വാത്സല്യപാരവശ്യം നിമിത്തം അതുപോലെ മറ്റൊരു കാവ്യം മഹാഭാരതത്തെ ആസ്പദമാക്കി രചിയ്ക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിക്കുകയും ആ നമ്പൂരി തന്റെ വാസനയുടേയും വൈദുഷ്യത്തിന്റേയും പരിമിതമായ പരിധിക്കുള്ളിൽ നിന്നുകൊണ്ടു് അത്തരത്തിൽ ഒരു കൃതി നിർമ്മിച്ചു് അടിയറ വയ്ക്കുകയും ചെയ്തു എന്നു് ഊഹിക്കുന്നതായിരിക്കും യുക്തി യുക്തമായിട്ടുള്ളതു്. 'ശങ്കരസൂരിണാ' എന്നും മറ്റുമുള്ള പുറത്തെഴുത്തുകൾ പിൻകാലത്തുണ്ടായവയാണെന്നു ഞാൻ മുമ്പു തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

5 ഭാഗവതം പാട്ട്

കണ്ണശ്ശഭാഗവതത്തേയും മറ്റും പോലെ എതുകമോനകളും അന്താദിപ്രാസവും നിരന്തരമായി പരിപാലിച്ചുകൊണ്ട് ഏതോ ഒരു കവി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പഴയ പാട്ടാണ് ഭാഗവതം. കംസവധംവരെയുള്ള ഭാഗങ്ങളേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളു. രാമചരിതത്തിൽ കാണുന്ന ചില വൃത്തങ്ങൾക്കു പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ പ്രവേശമനുവദിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും തത്സമങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ധാരാളം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ കവിക്കു വൈമുഖ്യമില്ല. വേറെ ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളും എടുത്തു പെരുമാറീട്ടുണ്ട്. ഭാഷ നിരണം കവികളുടേതിനെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചീനമാണ്. താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടുകൾ ഈ കാവ്യത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു:

"ശ്രീമധുരാപുരിതന്നിലുണ്ടേറിയ
ശ്രീകരമായൊരു രാജധാനി പരം;
കോമളമാർന്നെഴമപ്പുരംതന്നിലേ-
ക്കോലാഹലം പറയാവല്ലനന്തനും;
ഭൂമിയിൽ മറ്റൊരിടത്തുമില്ലിങ്ങനെ
ഭൂപാലമന്ദിരവും സജ്ജനങ്ങളും;
നാമമേറും യദുക്കൾക്കു പണ്ടേയുള്ള
നാടതിന്നൊപ്പമൊവ്വാ ദേവലോകവും." (1)

"വാണിതു മംഗലം പൊങ്ങിടുമമ്പാടിതന്നിൽ
വാരിജനേത്രനേയും രാമനേയും സുഖത്താൽ
പേണിവളർത്തീടുന്ന മാതാപിതാക്കന്മാരും
പിന്നെ മെല്ലേ വളർന്നാരോമനവാലകന്മാർ;
കാണുന്ന പേർകൾക്കെല്ലാം കണ്ണിനാനന്ദമുണ്ടാം
കണ്ണനെന്നല്ലാതില്ലിമ്മന്നിലുള്ളോർക്കു തെല്ലും;
ചേണാർന്ന പല്ലു മെല്ലെ മെല്ലവേയങ്കുരിച്ചു
ചിത്രമായുള്ള വല്ലിമുല്ലമൊട്ടതുപോലെ." (2)

"കഞ്ചിനിങ്ങനെ കേട്ടുടനേറിയ ചഞ്ചലമാർന്ന
മനസ്സിനോടും
കടിയ ലക്ഷണക്കേടും മരണലാഞ്ഛനം തന്റെ
നിഴലിലൊക്കയും തുള തുളച്ചവണ്ണം;
വഞ്ചകനാകിയ കഞ്ചനുടേ തുട തുള്ളുകയും തോളാടുകയും
വലിയൊരു നദികൾ വൻകടലുകൾ വറണ്ടുകൊ-
ണ്ടവിടെ നിന്നിളകിന പൊടികൊണ്ടെല്ലാം
തഞ്ചിന ദർപ്പണമങ്ങു തുറന്നതിലഞ്ചിതമാകവെ
നോക്കുന്നപ്പോൾ
തലയൊടങ്ങുടലു വേർപെടുന്നതു പിന്നച്ചെവി-
യടയ്ക്കുകയും കടലിരയ്ക്കും വണ്ണം
കാഞ്ചനമെന്നതു തോന്നുമശേഷധരിത്രിയിൽ
വല്ലികലം പിന്നതും
കണിയിലങ്ങനെ പിന്നെ നിശയതിലുറങ്ങുമ്പോൾ
പല വികൃതികൾ സ്വപ്നമതിലും കണ്ടു." (3)

"കണ്ടുടനേറിയ ഭീതി വളർന്നുടനെന്നുടെ
മൃത്യുവടുക്കയിതോ?
കഞ്ചനമിതു മനതളിരതിൽ നിരുപിച്ചു
നിശയതിലൊരു പൊഴുതുറങ്ങിയില്ല.
കൊണ്ടൽ കഴിഞ്ഞു പുലർന്നുടനേ ചില മഞ്ചമതും
കുറതീർത്തവിടെ
കൊടിയവന്ന മുരശ്രുതിടുമനടികുമറ
ഉലകിടമിളകിന പൊടികളെല്ലാം
എണ്ടിശയൊക്ക നടുങ്ങുവതിന്നിഹ എന്തൊരു
ശബ്ദമിതെന്നറിവാൻ
എദുകലപതി നിജസഖികളുമൊരുമിച്ചു
വിരവൊടങ്ങവർ ചെന്നു നടയരികേ;
കണ്ടവിടത്തിലൊരാന ചെറുത്തുനിറുത്തിയതപ്പൊഴതേ
കനിവൊടമ്മതകരി മുതുകിലങ്ങിരുന്നവ-
നൊടു പറഞ്ഞിതു മധുരിപു വിരവാൽ. (4)

6 ദാരുകവധം പാട്ട്

ദാരുകവധം പാട്ടിന്റെ കർത്തൃത്വത്തെപ്പറ്റിയും യാതൊരറിവുമില്ല. ഇതും ഏഴാം ശതകത്തിൽ പ്രണീതമായ ഒരു കൃതിയെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ചില വരികൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:

"അമ്പിളിയും പുതുമലരും കളർകൊന്നയണിന്തവർതന്റെ
അങ്കിയിൽനിന്റെരികനൽ ചിന്തിന കണ്ണതിൽ വന്നു
    പുറന്തോൾ
വമ്പമരും തപവെലപും മികവുള്ള സുരാധിപനോടേ
മനസിയുറച്ചരിശമൊടാർത്തു മദിച്ചു കടുത്തു പറഞ്ഞാൾ.
പിമ്പസുരപ്പടയും സേനാപതിയും നാട്ടം നിലയും
പേർത്തു മുടിപ്പൻ ഞാനെന്നവിടെച്ചെറുഞ്ഞാണൊലി
    കൊണ്ടാൾ.
കമ്പിയെ മുൻപിലുരിച്ചാടയുടുത്തഖിലജഗൽപതിയെ-
ക്കുറു പെറാത്തതിനാലേ നിന്നെക്കുലചെയ്തു മുടിപ്പൻ. (1)

കൊണ്ടലൊലിക്കെതിർഞാണൊലിയും
    ഭ്രതാദികളൊലിയും
കൊണ്ടു നടുങ്ങുന്നളവെന്തൊരു കാരണമെന്നു നിനച്ചാൻ
അണ്ടർപതിക്കെതിരാം ദാരുകനും തൻദൂതന്മാരോ-
ടരുളിച്ചെയ്താൻ പൊരുവാൻ വന്നവരാരെന്നറിവിൻ
    പോയ്.
കണ്ടറിവിപ്പാനവർ ഗോപുരവാതലകം പുക്കപ്പോൾ
കണ്ടാർ ഘോരവിശാല വിഭ്രഷണഭ്രഷിതമാം ദേഹം;
പണ്ടൊരുവർക്കു ജയംകൊള്ളരുതാതാസുരകർത്താവേ
പാടുപെടുത്തുന്നൊരു പെൺപാലെന്നു മനസ്സു മദിച്ചു. (2)

ആർത്തു മദിച്ചു വിളിക്കുന്ന ജഗത്ത്രയമാതാവിനുടേ
ആശ്ചരിയം കണ്ടു ഭയംകൊണ്ടഖിലപ്രാണികളഞ്ചി
ചീർത്തിടമിന്നുന്നികറും വളർദന്തവുമുന്നതമുഖവും
തീക്കനൽ ചിന്തിന കണ്ണും മണിമുടിയും ചന്ദ്രക്കലയും
പേർത്തിളകീടിന നാഗങ്ങളുമന്നവരത്നപ്രഭയും
പിൻപിലുലഞ്ഞു കവിഞ്ഞീടിന വാർകുഴലും തിരുജടയും
കോർത്തണിമാർവിലിടും പൂമണിമാലകളും താവടയും
കുങ്കുമവന്നിനിറം തങ്കിന കൊങ്കകളും പൊൻപണിയും" (3)

ഈ കവിതയിലും എതുകമോനകളിൽ ശ്രദ്ധ പതിഞ്ഞു കാണുന്നു. എന്നാൽ അന്താദിപ്രാസമില്ല.

ഭാഗവതവും ദാരുകവധവും രാമചരിതപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ സായംസന്ധ്യയേയും ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടും സേതുബന്ധനം പാട്ടും ശുകഗാനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അരുണോദയത്തേയുമാകുന്നു അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നത്. ആ പുതിയ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവല്ലെങ്കിലും അതിനു സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ നല്കിയ മഹാത്മാവാണ് തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ.

7 ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ട്

തിരുവിതാംകൂർ ശ്രീമൂലം മലയാളഭാഷാ ഗ്രന്ഥാവലിയിൽ പ്രഥമാങ്കമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടിന്റെ പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണനും ബലഭദ്രനും സാന്ദിപനിമഹർഷിയോടു വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യുന്നതും ഗുരുവിന്റെ അഭീഷ്ടമറിഞ്ഞ ശ്രീകൃഷ്ണൻ യമലോകത്തു പോയി മൃതനായ ഗുരുപുത്രനെ കൊണ്ടുവന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു ദക്ഷിണീകരിക്കുന്നതുമാണ് ഇതിവൃത്തം. കാവ്യം നാലു പാദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കാലം

കവി മംഗലാചരണഘട്ടത്തിൽ ഗണപതി, സരസ്വതി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ബ്രഹ്മാവ്, ശിവൻ ഇവർക്കു പുറമേ ഇന്ദ്രനെയും

> "കാലകാലൻമകനാറുമുഖനെയും
> കാളിമാതോടു മലമകൾ ദേവകൾ
> സൂരിയനങ്കിയും സോമൻ ധനേശനും
> ചൂതത്താരമ്പനും വായു വരുണനും
> വീരിയമുള്ള മുനികൾ പാദത്തെയും
> വിശ്വത്തിലുള്ള ഗുരുഭൃതന്മാരെയും"

വന്ദിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ ദിക്പാലസ്തോത്രം പ്രാചീന ഭാഷാകവികളുടെ പരിപാടികളിൽ ഒന്നാണ്: അതു രാമചരിതകാരനും മറ്റും അംഗീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ഒന്നും മൂന്നും പാദങ്ങളിൽ കാകളിയും രണ്ടും നാലും പാദങ്ങളിൽ കേകയുമാണ് വൃത്തങ്ങളെങ്കിലും അവയ്ക്കു ഭാഷയിൽ നില ഉറച്ചുകിട്ടുന്നതിനു മുൻപു നിർമ്മിച്ച ഒരു കൃതിയാണ് ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ട് എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പ്രഥമപാദം ആരംഭിക്കുന്ന

> "വാനവർതൊഴും പരമൻ വാരണവടിവിനാലെ
> മാമലമകളോടും പോയ്ക്കാനനേ കളിച്ച കാലം"

എന്ന വരികൾ രാമചരിതത്തിലെ "വേന്റർ കൊന്റയനാകി വിണ്ണവർക്കമൃതായുള്ളിൽ" ഇത്യാദി പാട്ടുകളിൽക്കാണുന്ന കഴിൽനെടിലടി ആചിരിയവിരുത്തത്തിലാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. 'പരമൻ' എന്ന പദത്തിൽ രേഫത്തെ 'രാ' എന്നു നീട്ടി ഉച്ചരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ആ പാദത്തിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള "അന്തണൻതന്നോടനുജ്ഞ ചെയ്തങ്ങനേ ആരണരാശി ചൊല്ലിയാശ്രമം പുകുന്താരന്നേ" എന്ന ഈരടിയിൽ പൂർവഖണ്ഡം കാകളിയിലും ഉത്തരഖണ്ഡം ആചിരിയവിരുത്തത്തിലും നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. തൃതീയപാദം ആരംഭിക്കുന്ന "കൃഷ്ണനാം മധുവൈരി കെല്പോടു യമപുരത്തിൽപ്പുക്കതുനേരമവിടെപ്പുണ്യപാപങ്ങൾ കണ്ടാൻ" എന്ന ഈരടിയിലും ആ വൃത്തംതന്നെയാണ് കാണുന്നത്. 'മധു' എന്നതു 'മാധു' എന്നും 'പുക്കതുനേരമവിടെ' എന്നത് 'പുക്കതു നേർമ്മവീടേ' എന്നും പാടിയൊപ്പിച്ചാലേ വൃത്തഭംഗത്തിൽനിന്നൊഴിയുവാൻ കഴികയുള്ളൂ. 'ഗോപുരം നാലിൽ കിഴക്കും വടക്കേതും ഗുണമുടയ ജന്തുക്കൾ പൂവാൻ ചമച്ചതും' എന്ന അടുത്ത ഈരടിയിൽ ഒന്നാമത്തെ അടി കാകളിയിലും രണ്ടാമത്തേതു മണികാഞ്ചിയിലും രചിച്ചിരിക്കുന്നു. പിന്നെയും ആ പാദത്തിലെ 'കണ്ടാലഴകേറും കാറൊളിമേനിയൻ കരുണയോടു കരതളിരിൽ വിലസിന ശരങ്ങളും' എന്ന ഈരടിയിൽ രണ്ടാമത്തെ അടി കളകാഞ്ചിയായി കാണുന്നു. സാധാരണമായി കവി ഈരടികളിൽ എതുകയുടേയോ മോനയുടേയോ മാത്രം ആവർത്തനംകൊണ്ടു ചരിതാർത്ഥനാകുന്നതിനു പുറമേ "ദാനവും ദക്ഷിണതൽപ്രധാനങ്ങളിൽ സാരമായുള്ളതു ചൊല്ലുകടിയൻ" തുടങ്ങിയ ചില വരികളിൽ പ്രാസദീക്ഷ കൂടാതെതന്നെ കവനം ചെയ്യുവാൻ ഒരുമ്പെടുന്നുമുണ്ട്. നിരണത്തു പണിക്കന്മാരുടെ കാലത്തു നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന 'വെന്റി', 'ഉരത്തു', 'ഒൺമറയോൻ', 'പുകന്തു', 'വല്ലു' (ബലം) 'ഒന്നി' (യോജിച്ചു) 'മാൽ' (വിഷ്ണു) 'വേല' (സമുദ്രം) 'ആവി' (ഹൃദയം) 'ഉറയുക' (താമസിക്കുക) മുതലായ പദങ്ങളും, 'നീലനിറമുട മൂർത്തി,' 'ഏറ്റുണ്ട്' (ഏറെയുണ്ട്), 'മേഘനിറത്തവൻ,' 'ഒക്കളന്നിടും' (ഒക്കെയളന്നിടും) 'കൂർമ്മമാനവ' (കൂർമ്മമായവനേ) തുടങ്ങിയ പ്രയോഗവിശേഷങ്ങളും ഈ പാട്ടിൽ കാണാം. ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം പ്രസ്തുതകൃതി എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തിനു മുൻപു കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ ആവിർഭവിച്ചതാണെന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കവിതാരീതി

കവിതയ്ക്കു വലിയ ആസ്വാദ്യതയോ കവിക്കു പറയത്തക്ക പാണ്ഡിത്യമോ ഉണ്ടെന്നു പറവാൻ പാടില്ലെങ്കിലും കിളിപ്പാട്ടുരീതിയിലുള്ള ഗാനങ്ങളിൽ കാലപ്പഴക്കംകൊണ്ടു പ്രഥമഗണനീയമാണെന്നുള്ള ഒരു മെച്ചം ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടിനുണ്ട്. കഥാഗ്രന്ഥനം രസകരമാണ്. മക്കൾക്കുവേണ്ടി ഗുരുദക്ഷിണ നല്കുവാൻ ചെന്ന വസുദേവനോടു തന്റെ മൃതനായ പുത്രനെ വരുത്തിക്കൊടുപ്പിക്കണമെന്നു സാന്ദീപനി അപേക്ഷിക്കുകയും അതു സാധ്യമല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ "പാപി! നീ തരുന്നൊരു ദക്ഷിണ വേണ്ടുന്നില്ല. വേഗത്തിൽപ്പോവൻ ഞാനുമെന്നുടെ ഭവനത്തിൽ, വ്യഗ്രവുമിളച്ചിരി നീയും നിൻപുത്രരുമായ്" എന്നു മഹർഷി കൊള്ളിവാക്കു പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ യമനെ സമീപിച്ചു ഗുരുപുത്രനെ തരണമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ആ ദേവൻ തനിക്കു മൃത്യു, അപമൃത്യു, കാലൻ, ഉദുംബരൻ എന്നിങ്ങനെ നാല് അമാത്യന്മാരുണ്ടെന്നും അവരെച്ചെന്നു കണ്ടാൽ പരേതനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ അറിയാമെന്നും പറയുന്നു. അവരെ യഥാക്രമം ഭഗവാൻ സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ തന്റെ കൃത്യം മൃതന്മാരെ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു ദൂതന്മാരെ അയയ്ക്കുക എന്നുള്ളതാണെന്നു മൃത്യുവും, പാശബന്ധനമാണെന്ന് അപമൃത്യുവും ദണ്ഡുകൊണ്ടുള്ള താഡനമാണെന്നു കാലനും നരകത്തിൽ വരുന്നവർക്കു വേണ്ട ശിക്ഷകൾ നല്കുന്നതാണെന്ന് ഉദുംബരനും, അങ്ങനെ 'ആചാരം നാലർക്കും നാലു പ്രവൃത്തികൾ' എന്നും പറഞ്ഞു നാലു മന്ത്രിമാരും ഒഴിയുന്നു. അപ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ "നിങ്ങളുടെ കർത്താവാം യമരാജൻതന്നെയും കൊല്ലുന്നുണ്ട്" എന്നു ക്രുദ്ധനായി അരുളിച്ചെയ്യുകയും അവിടുത്തെ നെറ്റിയിൽനിന്ന് ഒരു തേജസ്സ് ഉത്ഭവിച്ച് ആദിത്യമണ്ഡലത്തോളം ഉയരുകയും ചെയ്യുന്നു. തൽക്ഷണം യമനും ചിത്രഗുപ്തനും മന്ത്രിമാരും മറ്റും പേടിച്ചരണ്ട് അവിടുത്തെ സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി:

> "വേദന പെരുകീടും മേദിനീഭാരം തീർപ്പാൻ
> വേധാവിന്നരുളാലേയിപ്പൊഴതവനിയിൽ
> രോഹിണീസുതനായും ദേവകീസുതനായും
> രണ്ടായിപ്പിറന്നീടുമീശനേ, ജയ! ജയ!
> ആരണവടിവായോരാദിയേ ജയ! ജയ!
> ആരുമേയറിയാത ലോകനാഥനേ ജയ!
> ഭക്തപാലനേ ജയ; മുക്തിഭാവനേ ജയ,
> പക്ഷിവാഹനാ ജയ, പാപനാശനാ ജയ!"

ഇത്യാദി പ്രണാമവാക്യങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ചു ഗുരുപുത്രനെ അവർ ഭഗവാനു നല്കുകയും ഭഗവാൻ ആ പുത്രനെ സാന്ദീപനിക്കു സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഗുരുദക്ഷിണപ്പാട്ടു പഠിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്നവരും കേൾക്കുന്നവരും

> "സപ്തജന്മാന്തരത്തിൽച്ചെയ്ത പാപവും കെട്ടു
> ചിൽപുരുഷനാം വിഷ്ണുപാദങ്ങൾ ചേരുവോരേ"

എന്ന ഫലശ്രുതിയോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം അവസാനിക്കുന്നു.

8 സേതുബന്ധനം പാട്ട്

'സേതുബന്ധനം' എന്ന പാട്ട് കൊല്ലം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. പാദവിഭാഗമില്ല. പ്രണേതാവിനെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. 'പകഴി', 'പരവ', 'പകയർ', 'ചെങ്ങിന', 'കുറുകി' (വിനീതനായ) ഇത്യാദി പഴയ പദങ്ങളും 'മിന്നൽചേരിടി' മുതലായ പ്രയോഗങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്. ഓരോ ഈരടിയുടേയും അവസാനത്തിൽ വിരാമം വേണമെന്നു നിർബ്ബന്ധമില്ല. പ്രാസസംബന്ധിച്ചു കവിയുടെ നില ഗുരുദക്ഷിണാകാരന്റേതു തന്നെ. കവിതയുടെ മാതിരി കാണിക്കുവാൻ ചില വരികൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

"കഴിഞ്ഞു മൂന്നു ദിനം താമരനയനനും
താർചരവൈരിതന്റെ ചെങ്കനൽമിഴിപോലെ
ചെങ്ങിന മിഴികളോടെഴുന്നേറ്റരുൾചെയ്തു
മംഗലജയമലർമാനിനീമണിരംഗം.
മന്മഥാരാതി പണ്ടു മുപ്പുരമെരിചെയ്വാ-
നെന്നപോലൊരു കോപം പൂണ്ടു തന്നനുജനോ-
ടെങ്ങുവെൻ വില്ലുമമ്പും കൊണ്ടുവാ വിരവിനോ-
ടെന്നുടനര തിരുമുടിയും മുറുക്കീടു,
മന്നിടമുലയുംമാറിട്ട ഞാണൊലിയൊടും
മിന്നൽചേരിടിക്കിടർ ചേരിന മിഴികൊണ്ടും
പൊങ്ങിന തിരമാല ചേരും വാരിധീനാഥ-
നെന്നെയെള്ളോളം ബഹുമാനിയാഞ്ഞതിനിന്നു
പൊഴിഞ്ഞു ചെങ്കനകൾ കുറുക്കീടുവൻ വെള്ളം,
പൊലിമ ചേരും ചളിയാക്കുവനിന്നുതന്നെ;
പൊരിഞ്ഞു ചത്തു നീളെക്കിടക്കും ജലജന്തു
പറവജാതികളെക്കൊണ്ടുടൻ പെറുക്കിപ്പൻ,
പൊല്ലാത മരുഭൂമിയാക്കുവനിന്നുതന്നെ;
പൊടി പൊങ്ങിന പെരുമുറ്റമാക്കുവൻ പിന്നെ;
പൊങ്ങിന കപികളെക്കാൽനട നടത്തിപ്പൻ:
പൊങ്ങിപ്പൻ പൊടിയാകാശത്തോളമതിൽനിന്ന്.
പുത്തനായ്ച്ചമച്ചുള്ളൂ എന്നുടെ മുത്തച്ഛന്മാർ;
പുത്തിയില്ലാതവനെയിന്നു ഞാനൊടുക്കുവൻ.
പറഞ്ഞീവണ്ണം മന്നൻ പകഴിരത്നമെടു-
ത്തഭിമന്ത്രിച്ചു മെല്ലെയെടുത്തു വലിച്ചപ്പോൾ
അനലജ്വാലാജാലം ചൊരിഞ്ഞു കടലില-
ങ്ങഴിച്ചു തിരമാല; കുറുകി ജലമേറ്റം."

9 പലവക സ്തോത്രങ്ങൾ

(1) ചേതോഭവസ്തോത്രം

അനേകം ഭാഷാസ്തോത്രങ്ങളും ഈ ശതകത്തിൽ ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നാണ് ചേതോഭവസ്തോത്രം. പേരുകൊണ്ടുതന്നെ മന്മഥനെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു സ്തുതിയാണ് ഇതെന്ന വായനക്കാർക്കു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണല്ലോ. കവിതയ്ക്കു നല്ല പഴക്കം കാണുന്നു. പെട്ടെന (പെട്ടെന്ന്) കണ്ടർ (നീലകണ്ഠൻ) ചെയ്യു മകരധ്വജം (ചെയ്യും മകരധ്വജം) ഇടം പേശ (സ്ഥലം നല്ലത്താകവണ്ണം) മുതലായ പഴയ പ്രയോഗങ്ങൾ ഇതിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാമദേവസ്തോത്രങ്ങൾ ഭാഷയിൽ വളരെ വിരളങ്ങളാണ്.

> "പത്മവിദ്വിൺമുഖം പത്മചെന്താർശരം
> പത്മസംസ്ഥം മഹാപത്മരാഗപ്രഭം
> പത്മതിരുമകളിലൊരു പിറവികലരും കൃപാ-
> സത്മമജരാമരം നൗമി ചേതോഭവം.
>
> പാശബാണേക്ഷുചാപാങ്കുശാനാമിടം
> പേശ മേവീടുവാനുള്ള തൃക്കൈകളും
> പേശലത കലരുമണിതിരുവുരുമെങ്കലൻ-
> പേക്ഷക സദാ സ്മരം നൗമി…
>
> പിച്ച കൈക്കൊണ്ട കണ്ടർക്കു പുത്രം ജനി-
> പ്പിച്ചുകൊൾവാനുമാദേവിയിൽക്കേവലം
> വജ്രധരമൊഴി കരുതി വിരുതു പറയും ജഗ-
> ദ്വശ്യമയദൈവതം നൗമി…
>
> പീതവാസോപമാനം പുതുപ്പൂവൽമെയ്
> ഭാതി ചേതോഹരം സുപ്രസന്നാനനം.
> ഭൂതി മികമണിമുകടമുടുപുടവയും ച്യവ-
> ന്നീദൃശമനന്യജം നൗമി…"

വൃത്തംകൊണ്ടുമാത്രമേ ഇതിനെ ഭാഷയെന്നു പറയുവാൻ തരമുള്ളൂ; പദഘടന നോക്കിയാൽ മണിപ്രവാളം തന്നെ.

(2) അരിയിൽപ്പറമ്പു ശിവസ്തോത്രം

ചേതോഭവസ്തോത്രത്തോടു വൃത്തത്തിലും ഭാഷയിലും ഏകദേശം സാദൃശ്യമുള്ളവയാണ് താഴെക്കാണുന്ന മൂന്നു സ്തോത്രങ്ങൾ.

> "ഐന്താർചരക്കളികളുൾച്ചേർന്ന മങ്കയരി-
> ലും ദിവ്യവായ്പുതകുമദ്രീന്ദ്രപുത്രിവര-
> പന്തിടയുമണികുചയുഗന്തടവുമരിയ തിരു-
> നെഞ്ചിടയുമിഹ തൊഴുവനരശങ്കരായ നമഃ"

"അരിയിൽപ്പറമ്പമരുമര നിൻപദാംബുരുഹമഴകിൽ തൊഴാം വരദം" എന്നു കവി വന്ദിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥലം ഏതെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

(3) മറ്റൊന്ന്

അരിയിൽപ്പറമ്പു ശിവൻതന്നെയാണ് ഈ സ്തോത്രത്തിന്നും വിഷയീഭവിക്കുന്നത്. രണ്ടും ഒരു കവിയുടെ കൃതികളാണെന്നു തോന്നുന്നു.

> "പയ്യു വന്നയ്യിരണ്ടാനനൻ കൈലാസം
> കൈബലംകൊണ്ടെടുത്തങ്ങുലയ്ക്കുംവിധൌ
> കയ്യഖിലമൊടിയയൊരു വിരൽമുനയതുന്നിയ-
> പ്പൊയ്യെക്കടയമർത്തതും നൗമി കാമാന്തകം."

(4) കാമാരിജാസ്തോത്രം

വടക്കൻകോട്ടയത്തു പോർക്കലിഭദ്രകാളിയെപ്പറ്റിയുള്ളതാണ് ഈ സ്തോത്രം.

> "പോരിലോരോ ജഗദ്വേഷിണാമോഘമെ-
> പ്പേരുമേ കൊന്നുകൊന്നന്വയം വേരറ-
> ച്ചോരിവരസമരഭുവി നദിയൊടെതിരൊഴുകമള-
> വാരതിവളർത്തെഴും നൗമി കാമാരിജാം.
>
> ഇപ്രകാരം നലംചേരുദന്തം ച്യരു-
> ക്കിപ്രമോദേന വാഴ്ത്തുന്നവന്നാദരാൽ
> അപ്പരമസുഖമനയഹരമഴകൊടരുളുമവി-
> കല്പമതിശോഭിനീം നൗമി കാമാരിജാം.
>
> പോർക്കലിച്ചേരുമമ്മേ, മഹാദേവി, നി-
> ന്നീക്ഷണക്കോണ മേന്മേലുഴിഞ്ഞീടു നീ;
> മോക്ഷമിനി വിരവിനൊടു വരുമതിനു സുരനമിത-
> കാല്ക്കലിഹ വീണഹം നൗമി കാമാരിജാം."

(5) ശങ്കരനാരായണസ്തോത്രം

ഹൃദയദ്രവീകരണചണമായ ഒരു സ്തോത്രമാണ് ഇത്.

> "ആഡംബരമെഴുമലർചരസമരം തേടും മടവരെ
>   നിനയാതേ
> നീടമ്പിന വനമാലിമഹേശൌ ബാഢം വടിവൊടു നിന
>   മനമേ!…
> എടയും തടമുല തൊറ്റുവന്നും
>   മട്ടമൊഴികളിലുഴിവിയലാതേ
> പൊടിപെടുവാനത്തനയുമശേഷം മൂഢശകടഹരൌ നിന
>   മനമേ."

(6) ചോറ്റാനിക്കര ദേവീസ്തോത്രം

'ചോറ്റാനിക്കര മരുവും ത്രിഭുവനനാഥ'യെപ്പറ്റിയാണ് ഈ സ്തോത്രം.

> "മാന്താർബാണമണിച്ചിലതന്മേലേന്തും ഞാണിൻ
> തരികരുൾനിരയും
> കാന്തിപെറും പിരികങ്ങളുമളികതടാന്തവുമധുനാ
> തൊഴുതേൻ ജയ ജയ!
> മിഴി തവ രണ്ടും മഴറിയൊരിളമാൻമിഴിയെ
> വെടിഞ്ഞിടനീണ്ടിരുപാടും
> കഴകാതോടണയുന്നതു മണികവിളഴകമതീവ ച
> തൊഴുതേൻ ജയ ജയ!"

(7) ഏറ്റുമാനൂർ ശിവസ്തോത്രം

'മൃഗഗ്രാമനാഥ'നായ ഭർഗ്ഗനെ ഇതിൽ സ്തുതിക്കുന്നു.

> "അർണ്ണോജതാർവിശിഖജന്യായ കാമിനിക-
> ളൊന്നോമലിച്ചു പുണരുന്നേരമുള്ള സുഖ-
> മെണ്ണി മുതൽ കളയുമടവിന്നരുതു ഗിരിജ പുണ-
> രുന്ന പരപുരുഷമൊരു കന്നി നിന മനമേ."
>
> "ഊണും മറന്നു ഗണികാനാമൊരോ തെരുവിൽ
> നാണം വെടിഞ്ഞു നട പേണുന്നതാകിലിനി
> വീണരിയ നരകദിശി വാണു മുറയിടുമരുത-
> താനയുരിവസനമുടയോനെ നിന മനമേ."

(8) വയ്ക്കം ശിവസ്തോത്രം

'വയ്ക്കമമ്പും വിഭു'വിനെ ഈ സ്തോത്രത്തിൽ വാഴ്ത്തുന്നു.

> "അന്നദാനപ്രവീണാ ഭവൽപാതിയും,
> പിന്നെ മിത്രം ധനസ്വാമി, ഹേമാചലം
> ജന്യചില, സിതശിഖരി ഭവനമഴകിതു പെരികെ
> നിന്നരിയ പൗരുഷം; പാർവതീശം ഭജേ.
>
> ആദിതേയാദിനാനാവിമാനാഗത-
> ന്മാർ തൊഴും ചാരു നിൻ പാദപാഥോരുഹം
> ഖേദമകൽവതിനു പകലിരവുകൾക ഹൃദി മയി; പൃ-
> രാതനശരീരിണം പാർവതീശം ഭജേ."

(9) സുബ്രഹ്മണ്യസ്തോത്രം

> "അനുചിതകർമ്മണി മോഹം കൈക്കൊണ്ടനുദിനമവനി
> യിലുഴലാതേ
> ജനിമരണവ്യഥകളെ ബത കളവാനണിശരഭവമിനി നിന
> മനമേ."
> "ഉതകാതോ ചില മതുമൊഴിമാർതൻ നിധുവനരസമോർ
> ത്തുഴലാതേ
> നിതരാമുര തകമുഡുപതിശേഖരപദകമലം നീ നിനമനമേ."

(10) ധന്വന്തരിസ്തോത്രം

> "അത്യുദാരേ സുരേശേ മുനിപ്രൗഢശാ-
> പത്തിനാലെത്തുമാപത്തറുത്തീടുവാൻ
> ദുഗ്ദ്ധജലനിധിമഥനവിധിയിലുടനൻപൊടുൽ-
> പത്തിചേരുംപരം നൗമി ധന്വന്തരിം."

(11) സരസ്വതീസ്തോത്രം

> "മഞ്ജുളശ്രീ തിമർക്കും നറുംപല്ലവ-
> ത്തിൻചുവപ്പിന്നു ചിന്തം കുറച്ചീടെഴും
> നിൻചരണതലവുമണിവിരൽനിരയുമരുൾക മയി;
> ചഞ്ചലവിലോചനാം നൗമി ധാതുഃ പ്രിയാം.
>
> മാനഹീനം മഹേന്ദ്രാദിചൂഡാമണി-
> ശ്രേണി മുൻപിട്ട തൃക്കാൽനഖപ്രൗഢിയും
> ചേണൊടണിപുറവടിയുമരുൾക മയി മഹിതനരി-
> യാണിയുഗവും തഥാ; നൗമി ധാതുഃ പ്രിയാം."

(12) മറ്റൊരു സരസ്വതീസ്തോത്രം

> "പങ്കജേഷോരെടുക്കും തഴയ്ക്കൊത്രയും
> ഭംഗമായും നിറം തോയുമച്ചായലും
> ഭൃംഗജാലേന തോലാത ബാലക്കരുൾ-
> ഭംഗിയും ചിന്തയേ ഭാരതീ പാഹി മാം."

(13) തളിയിൽ ഗണപതിസ്തോത്രം

"വെൺപലാധീശരാജ്യ" ത്തിലെ "സർപ്പധരനന്ദന" നെപ്പറ്റിയുള്ളതാണ് ഈ സ്തോത്രം.

> "പണ്ടു കാലാരി ദന്താവളാധീശനായ്-
> ക്കൊണ്ടനാളദ്രികന്യാ പിടിക്കോലമായ്-
> കൊണ്ടു കളി തടവുകയിലുടനടവിഭുവി പിറവി
> തണ്ടിന വിനായകം നൗമി ലംബോദരം."
>
> "പിൻതുടർന്നന്തകാരേരുടൻ ചെന്ന നേ-
> രം തരും നൽവിരുന്നുണ്ടലം ഭാവഹീ-
> നം ധനദനൊരു കുറവു ചെറുതരുളുമരിയ വര-
> ദം ത്രിഭുവനാധിപം നൗമി ലംബോദരം."

(14) ഗംഗാധരസ്തോത്രം

> "പന്നഗവ്രാതവും വാസവാദ്യമ്പർ പെ-
> യ്യുന്ന പൂമാലയും ബാലശീതാംശുവും
> സ്വർന്നദിയുമുരപെരിയ ജടയിലണിയും ഗിരീ-
> ശം നഗസുതാവരം നൗമി ഗംഗാധരം."
>
> "പൊട്ടിവീഴും പൊരിപ്പെട്ട ചെന്തീക്കനൽ-
> ക്കട്ട ചിന്തും നിടിലേക്ഷണേ കാൽക്ഷണം
> ദുഷ്ടമദരഹിതമൊരു മകളെയുളവാക്കവോ-
> രിഷ്ടജനലാളകം നൗമി ഗംഗാധരം."

(15) തിരുനാവാ മുകുന്ദസ്തോത്രം

> "നല്ലാളമേഘരുചി കൈക്കൊണ്ടിരുണ്ട മണ-
> മിക്ഷോണിമേലിയലുമക്കൈശികാവലിയു-
> മർക്കായുധപ്രഭയൊടൊക്കും കിരീടവുമു-
> ദിക്കെന്നിൽ മേലിലിനി നാവാമുകന്ദ! ജയ.
>
> നല്ലോരു മഞ്ഞൾനിറമുള്ളോരു പൂന്തുകില്വ-
> മുല്ലോലചാരുതരകല്യാണകാഞ്ചികളു-
> മെല്ലാമണിഞ്ഞുനെറിവെല്ലുന്ന നിൻജഘന-
> മുള്ളൊന്നു ചേർന്നരുൾക നാവാമുകന്ദ ജയ."

(16) തിരുവങ്ങാട്ടു ശ്രീരാമസ്തോത്രം

> "ഭംഗ്യാ നിറൻറ തിരുവങ്ങാടുലാവിനൊരു
> തുംഗാനുഭാവ ജയ ശ്രീരാമ രാമ ജയ.
> അക്ഷീരവാരിധിയിലക്കാന്ത പൂമകളൊ-
> ടക്ഷീണമാർന്നു കടികൊണ്ടോരു രാമ ജയ.
>
> ആടോപശാലിദശകണ്ഠം വധിപ്പതിനു
> ചൂടാർന്ന ദേവകൃതസന്നാഹ രാമ ജയ…
> ഐക്യം കലർന്നനുജനോടും മുനീന്ദ്രനൊടു-
> മാക്കം തിരണ്ടു നടകൊണ്ടോരു രാമ ജയ."

(17) ചെങ്ങന്നൂർ ശിവസ്തോത്രം

> "ആലമമൃതമിവ പരുകീടിന കാലമദനപുരസൂദന! ഭവ!
>   തവ
> ഫാലാനലനയനവുമണിചിലപോലേ വിലസിന
>   കുനുചില്ലിയു-
> മാലോലവിലോചനയുഗളവുമാലസതു മദീയേ ഹൃദി ശശി-
> മൗലേ! ശിവ! ചെങ്ങന്നൂർ മികമഗതനയാരമണ
>   തൊഴുന്നേൻ."
>
> "ഈശാന! നിശാകരകമലനികാശാനനമനുദിനമശുഭവി-
> നാശായ വിളങ്ങുക മമ ഹൃദി കിംശുകമലരടി
>   തൊഴുമധരവു-
> മാശാംബര! ഗിരിതനയാസരസാചുംബനകൊതി
>   പെടുമാറതി-
> പേശലമതു ചെങ്ങന്നൂർ മികമഗതനയാരമണ
>   തൊഴുന്നേൻ."

(18) തൃപ്പൂണിത്തുറ വിഷ്ണുസ്തോത്രം

> "പത്മാസനപുരഹരസുരവരപൊൽപ്പൂമുടിമണിഗണ
>   സുഷമക-
> ളെപ്പേരുമണിഞ്ഞവ നതജനകല്പദ്രുമമാം തവ പദയുഗ-
> മുൾപ്പൂവിൽ വിളങ്ങീടുക ദുരിതപ്രൗഢികളമയ്വതിനനവധി
> പത്മാധവ തൃപ്പൂണിത്തുറ മലർവനിതാരമണ
>   തൊഴുന്നേൻ."

(19) തിരുവനന്തപുരം വിഷ്ണുസ്തോത്രം

> "പേടിപെടുത്തുലകിടമൊക്കെപ്പൊടിപെടുമാറലറിനടക്കി-
> ക്കാടു തകർത്തലറിയടുക്കും താടകയെത്താഡിപ്പതിനും
> ചാടു തകർപ്പതിനും പുരഹരചാപമൊടിച്ചിടുവതിനും ഞാൻ
> വേണമനന്താഖ്യപുരാധിപ! ഭുജഗാധിപശയന!
>   തൊഴുന്നേൻ.
>
> പൈന്തേൻമൊഴി മായ ചമഞ്ഞപ്പഞ്ചിരിയും
>   തുകിക്കൊഞ്ചി-
> പ്പുന്തിയലും കൊങ്ക കല്യങ്ങപ്പന്തുകില്യം ചായലുമഴിയ-
> പ്പന്തമടിച്ചങ്ങനെ ഞാൻ ചെന്നംഗജരിപുചിത്തം വഞ്ചി-
> ച്ചരുളേണമനന്തപുരാധിപ! ഭുജഗാധിപശയന!
>   തൊഴുന്നേൻ."

(20) തിരുമണിവെങ്കടപുരം വിഷ്ണുസ്തോത്രം

> "അടിമൂവടി മഹി മാബലിയൊടു നീരഴകൊടു കൊ-
> ണ്ടടവേ പുനരുലകീരടിയരയായളവ്വതകും
> വടിവാർന്നന വട്ടവാകിയ വരദം തന്നെനെറിയെ-
> ന്നുളി [1] ലമ്പനുദിനമമ്പക മണിവെങ്കടവരനേ."
>
> "അരചൻ ജനകതനൂജയെ വിപിനാലതിവിരയും
> വിരഹേ ഖഗവചസാ പുനരറിയുന്നളവലയിൽ
> ചിറ നേർകടന്നസുരം പൊരുതൊരു രാഘവവടിവെ-
> ന്നുളിലമ്പനുദിനമമ്പക മണിവെങ്കടവരനേ."

(21) മാധവസ്തുതി

ഇതിൽനിന്ന് ഒരു പാട്ടു പകർത്തിക്കാണിക്കാം:

> "വത്സരൂപം കറ്റ മെല്ലേ വന്ന ദൈത്യം കൊന്റ നീയെൻ
> ചിത്തമോദം നല്കകെന്റെ മാതവാ!
> സകലലോകധ്വംസശീലം പിന്നെ വന്നോരാദികായം
> ബകനെ മെല്ലെക്കൊന്റ വീരാ മാതവാ!"

ഏറ്റവും വിസ്തൃതമായ ഈ സാഹിത്യവിഭാഗത്തിന്റെ സ്വരൂപമെന്തെന്ന് ഇത്രയുംകൊണ്ടു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. അകാരാദിക്രമത്തിലാണ് ഈ സ്തോത്രങ്ങൾ പ്രായേണ രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതു ഭക്തന്മാരുടെ സ്മൃതിസൗകര്യത്തെ ലക്ഷീകരിച്ചുമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഓരോ സ്തോത്രത്തിലും പതിന്നാലു ഘടകങ്ങൾ (ഋ-ൠ, ന, നൃ ഇവ വിട്ട്) അടങ്ങിയിരിക്കും 'അ-ആ' 'ക-കാ' 'ത-താ' 'ന-നാ' 'പ-പാ' 'മ-മാ' എന്നീ ആറു വർണ്ണസംഘങ്ങളേയുമാണ് സ്തോത്രകാരന്മാർ ആശ്രയിക്കുന്നത്. മുൻപു മാത്രക പ്രദർശിപ്പിച്ച പാട്ടുകളിൽ ചിലത് എട്ടാംശതകത്തിലും മറ്റു ചിലത് ഒൻപതാം ശതകത്തിലും വിരചിതങ്ങളാണെന്നു വരാവുന്നതാണ്; അതിനിപ്പുറമല്ലെന്നു തീർച്ചയായി പറയാം. ഭാഷാ സാഹിത്യത്തിന്റെ വികാസത്തിന് ഈ എളിയ പ്രസ്ഥാനവും ഏറെക്കുറെ പ്രയോജകീഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംസ്കൃതത്തിൽ ഇക്കാലത്തു നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള കീർത്തനങ്ങളിലും അകാരാദിക്രമം അനുസരിച്ചു കാണുന്നു. പഴയ ചമ്പുക്കളിലേ ഗദ്യങ്ങളുടെ രൂപത്തിൽ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ചില സ്തോത്രങ്ങൾകൂടി പ്രദർശിപ്പിക്കാം. അധോലിഖിതങ്ങളായ മൂന്നു സ്തുതികളും ഒരേ കവിയുടെ കൃതികളാണ്.

(22) നാരായണസ്തോത്രം

തൃപ്പൂണിത്തുറയപ്പനെപ്പറ്റിയുള്ള ഈ സ്തോത്രം ഏറ്റവും ഹൃദയഹാരിയാണ്. ചില വരികൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

> "അമൃതോത്ഭവമുടനണയും നേരം ഗജതുരഗാദികളോരോ
>   രത്ന-
> ശ്രേണികളുടനുടനുണ്ടാംനേരം ചാരുപയോധൗ
>   പോന്നുപിറന്ന-
> മ്മലർമാനിനിതാനത്ഭുതവേഷവിലാസം
>   കൈക്കൊണ്ടുണ്ടായ്വന്നിതു
> സ്തനഭാരംകൊണ്ടാനതമധ്യാ മന്ദസ്മിതരുചിരാനനശോഭാ
> ഭാസിതകണ്ഡലലളിതാഭോഗാ മലർനിര താവി
>   മനോഹരവേഷാ
> ലീലാപാംഗവിനർത്തിതമദനാ
>   നാനാരത്നവിഭൂഷണയുക്താ
> മന്ദംമന്ദമപാംഗവിലാസൈരാരാധിച്ചാളനുപമമാരാൽ.
>
> * * * *
>
> അംഗവുമിന്നീയംഗിയുമിന്നീ ദൃശ്യവുമിന്നിയദൃശ്യവുമിന്നീ;
> വേത്താവും നീ വേദ്യവുമിന്നീ വേദവുമിന്നീ ശാസ്ത്രവുമിന്നീ;
> ഗാതാവും നീ ഗാനവുമിന്നീ ഹോതാവും നീ ഹവ്യവുമിന്നീ;
> മന്ത്രവുമിന്നീ തന്ത്രവുമിന്നീ ഭോക്താവും നീ ഭോജ്യവുമിന്നീ.
>
> * * * *
>
> തിറമൊടു തൃപ്പൂണിത്തുറയൻപാർന്നമരുമശേഷജഗന്മംഗല
>   ജയ
> ലക്ഷ്മീവല്ലഭ പുഷ്കരലോചന വരദ തൊഴുന്നേൻ വരദ
>   തൊഴുന്നേൻ."

(23) ശിവസ്തോത്രം

നാരായണസ്തോത്രത്തെക്കാൾ വിശിഷ്ടമാണ് ശിവസ്തോത്രം. ചില പങ്ക്തികൾ നോക്കുക:

> "ചന്തം ചിന്തും നന്ദി വിതന്ത്രം തുംഗമൃദംഗം താക്കുന്നേരം
> മനസി തെളിഞ്ഞമ്മലമകളയ്യാ മധുരത
>   പൊഴിയെപ്പാടുന്നേരം
> കാളും നയനശിഖിജ്വാലാമുടനേറ്റേറ്റിളമതി വാടുന്നേരം
> ഭൂഷാമണികൾ പിണഞ്ഞു
>   പിണഞ്ഞിട്ടങ്ങോടിങ്ങോടാടുന്നേരം
> ജലനിധിനിവഹം ചെറ്റു കലങ്ങെക്കുലഗിരിവൃന്ദം
>   ഝടുതികലുങ്ങെ
> ത്രിദശഗണങ്ങൾ തെളിഞ്ഞുതുടങ്ങെക്കിന്നരകിംപുരുഷോരഗ
>
> ഭൂതപ്രേതപിശാചനിശാചരസിദ്ധമുനീശ്വരവിദ്യാധരകല-
> മംഗലനുതികളണഞ്ഞുവണങ്ങെപ്പുളകശ്രേണികൾ
>   മെയ്യിലിണങ്ങെ-
> പ്പുതിയ ചിലമ്പുകളാശു കിലുങ്ങെക്കരതലചഞ്ചല
>   ഹരിണീലോചന-
> വിഭ്രമസരണികൾ ചെറ്റു പതുങ്ങെത്തിരുവദനേ
>   നവസുഷമാസദനേ
> ഘർമ്മകണങ്ങളണിഞ്ഞുവിളങ്ങെഗ്ഗംഗാ
>   തരളതരംഗാവലികൾ പൃ-
> ളയ്യന്നളവിലിളക്കം കരുതി മികയ്ക്കും ഘുമഘുമനിനദഗഭീരിമ
> പെരികെ മുഴങ്ങെപ്പവനികളിൽച്ചേർന്നംബരസീമ്നി
>   വിതാനംപോലേ
> വലിയ ജടാളി പരന്നിടതിങ്ങെ ബ്രഹ്മകപാലശ്രേണികളും
>   ചില
> രുദ്രാക്ഷങ്ങളുമൊക്കെപ്പൊട്ടിച്ചിതറിച്ചിതറിച്ചാരുകടുത്തുടി-
> തന്മേൽ മെത്തിന ഡുമുഡുമുനിനദം
>   പെരികെമുഴങ്ങെസ്സന്ധ്യാകാലേ
> സന്തോഷംപൂണ്ടഴകിനൊടിന്നീ കരുതും
>   നിരുപമതാണ്ഡവലീലാ-
> കോലാഹലമിഹ കൺകൊണ്ടനിശംകണ്ടാവൂ ഞാൻ."

'ഭോക്താവും നീ ഭോജ്യവുമിന്നീ' മുതലായ വരികൾ ഇതിലും കാണുന്നു.

(24) കാളീസ്തോത്രം

ഇതുപോലെതന്നെ ഹൃദയമോഹനമായ ഒരു കൃതിയാണ് കാളീസ്തോത്രവും. ചില വരികൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു:

> "ജയ ജയ നാഥേ ജലധരനാദേ ഭഗവതിതുംഗേ
>   ഭവഭയഭംഗേ!
> ജനനി ശരണ്യേ ജഗദുരുപുണ്യേ
>   സനകസനന്ദാദിഭിരഭിവന്ദ്യേ!
>
> * * * *
>
> പാരിൽ നിറഞ്ഞസുരപ്പട ചൂഴ നിറത്തൊടെതിർത്തു
> തിമിർത്തു തിമിർത്തു
> കളിച്ചുകളിച്ചു ചിരിച്ചുചിരിച്ചു ദുഷിച്ചുദുഷിച്ചു
> പറഞ്ഞണയത്തമർ
> കിട്ടിന ദാരുകനെപ്പിടിപെട്ടു ചവിട്ടിയടിച്ചു മലർത്തി
> മുതിർത്തണി-
> മാർവിടയിൽ ത്രിശിഖാഗ്രമിറക്കി വലിച്ചു വളർന്ന
> വ്രണങ്ങളിൽനിന്നരു-
> വിപ്പനലൊത്തു പുറപ്പെടുമക്കുരുതിക്കളി വട്ടക മുട്ട നിറച്ചു
>   പ-
> കർന്നു കടിച്ചുകടിച്ചു പുളച്ചുപുളച്ചു രസിച്ചുരസിച്ചുദരം പരി-
> പൂർത്തിവരുത്തിവരുത്തിയെടുത്തു
>   തൊടുത്തപടർക്കുടൽമാലകൾ കൊണ്ടുമു–
> ടിക്ക യഥേഷ്ടമണിഞ്ഞു കളഞ്ഞു കളഞ്ഞവശേഷമറഞ്ഞു
>   തനിക്കു ച-
> ഴന്നു വണങ്ങിന ഭൂതപിശാചഗണത്തിനു ഭോഗമെറിഞ്ഞു
>   നിറഞ്ഞരു-
> ഷാ തലവെട്ടി നിവർന്നെഴ നിന്ന നിലത്തിലുറച്ച
>   പദാംബുരുഹങ്ങ-
> ളടക്കിന നൃത്തപടുപ്രിയ"
>
> * * * *
>
> "മിഹിരനു ദീധിതിയായതു നീയേ പവനനു
>   വേഗവുമായതുനീയേ
> മലമകൾ നീയേ മലർമകൾ നീയേ കവിമകൾ നീയേ
>   വസുമതി നീയേ"

ഇനിയും ഇത്തരത്തിൽ വേറേയും ചില സ്തോത്രങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും വിസ്തരഭയംനിമിത്തം അവയെപ്പറ്റിയുള്ള പരാമർശനത്തിൽനിന്നു വിരമിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

(25) ദണ്ഡകസ്തോത്രങ്ങൾ

ഭാഷാദണ്ഡകങ്ങളുടെ രീതിയിൽ ശൃംഖലകൾ ചേർത്തു രചിച്ചിട്ടുള്ള അനേകം സ്തോത്രങ്ങൾ അക്കാലത്തും അതിൽ പിന്നീടും ഓരോ കവികളുടെ വാങ്മയങ്ങളായുണ്ട്. രണ്ടു ദണ്ഡകങ്ങളിൽനിന്നു ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

ശിവസ്തോത്രം

> "കണ്ടോരു പാമ്പു മെയി (യ്യി) ലുണ്ടായവാറു ചിലർ
> കണ്ടാലിതെന്തു ചിരിയാരോ?
> കലപിലനെയലറുമൊരു പുലിയുരിയുമരയിലിതു
> ചിലചില ചിലമ്പു ചെലനെന്നും. (1)
>
> തീയുണ്ടു ചെഞ്ചിടയിൽ നീറുന്നതെന്തിനിതു
> കാർകൊണ്ടിരുണ്ട മഴപോലേ
> തിടുതിടിനെയൊഴുകമതു ചിറയിടുമതറിയരുതു
> മുറുമുറ മുറിഞ്ഞുവരുമോതാൻ?"

ശ്രീകൃഷ്ണസ്തോത്രം

> ഉല്ലോലപീലിമലരെല്ലാമണിഞ്ഞിരുളെ
> വെല്ലുന്ന പൂങ്കുഴലൊതുങ്ങി;
> ഉലയുമൊരു കർണ്ണാ–ഭരണനിഴൽ മിന്നും
> കവിളിണയുമുരുകരുണ പൊഴിയുമൊരു മിഴിമുനയു-
> മതിമൃദുലമുറുവലുമിയങ്ങി. (1)
>
> കല്യാണകാന്തിഭരകല്യേന്ദുസുന്ദരമി-
> തെല്ലായിലും നിജജനാനാം,
> കലയ നയനാനാം–ഫലമിതമിതാനാം,
> തിരുമുഖവുമതിലളിതഗളലുളിതതുളസികല-
> കലിതമപി കുവളമലർദാമം. (2)

---

1. ഉളിൽ=ഉള്ളിൽ

പിൻകുറിപ്പ്

- സായാഹ്ന പുറത്തിറക്കുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക്ടോപ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല. ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണ ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്നു ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.

ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 2 ഫോൺ പതിപ്പുകളുടെ കണ്ണികൾ

20. സംസ്കൃതസാഹിത്യം
21. ജ്യോതിഷത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധി
22. ഭാഷാസാഹിത്യം
23. മണിപ്രവാള സാഹിത്യം: ഭാഷാചമ്പുക്കൾ
24. മണിപ്രവാളസാഹിത്യം (തുടർച്ച)
25. മണിപ്രവാളസാഹിത്യം (തുടർച്ച)
26. ഭാഷ–ഗദ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ
27. സംസ്കൃതസാഹിത്യം
28. സംസ്കൃതസാഹിത്യം (തുടർച്ച)
29. മണിപ്രവാള സാഹിത്യം
30. തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ
31. ഭാഷാസാഹിത്യം (പദ്യം)
32. ഭാഷാഗദ്യം

വെബ് പതിപ്പ് കണ്ണികൾ

1. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 1
2. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 2
3. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 3
4. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 4
5. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 5